НҮХЭД МАЛШАД! Үбhэ, hолоомоёо hайнаар буйлуулжа, малаа саг соонь эдеэлүүлжэ, уhалжа, тамирыень заашье муу-улангүй ондо оруулхые, ашаг шэмыень алдахагүйе оролдое! Энэ манай тон шухала зорилго!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 303 (10363) | 1963 оной декабриин 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

* * *

Малай hайнаар үбэлжэлгэ малшадай оролдолгоhоо

* *

...963 он дүүрэхээ байна. Хэдыхэн үдэр ... Декабрь hарын, hүүлшын кварталай, тү...эн жэлэй дүнгүүд тобойжо гарахань. Хэг...н юумэн ехэ. Бүтээгдэhэн хэрэгүүд олон. ...л соо шилээд амжалтанууд туйлагдаа. Ха...йлагдаhан түсэбөө үйлэдбэришгөө дааба...эудые, абаhан уялгаяа дүүргэhэн тухай дээсэлнүүд промышленна предприятинууд... колхоз болон совхозуудhаа абтажа бай... Энэнь ехэ hайшаалтай.

...эд тиихын хажуугаар баhа ондоо мэдээ...үүд, шахардуу дохёонууд колхоз, совхо...hаа hүүлэй үдэрнүүдтэ орожо захалба. ...юун тухай мэдээсэлнүүд бэ гэхэдэ, оло...ажахынуудта малай үбэлжэлгын муугаар ...дхэгдэhэн тухай, малай гарзалhан тухай, ...аа шахажа таргалуулхын орондо, харин ...ажа, ашаг шэмыень доошолуулжа байhан ...ай мэдээсэлнүүд.

...удөөгэй үйлэдбэриин управленинүүд, кол... болон совхозууд адууhа малаа хэр hай... үбэлжүүлжэ байнаб, нэгэшье толгой ...үхүүлэнгүй, алибаа малаа тобир тарга... ондо оруулхын түлөө хэр зэргэ оролдо...ойгоор тэмсэжэ байнаб, энэ талаар жэлэй ...дүнгынь ямар бэ гээд хаража үзөө hаа, ...хон ажахынууд малай үбэлжэлгэдэ бэл...түй, малаа олоор үхүүлжэ байhаниинь ...риэ. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, ...иин, Хяагтын, Түнхэнэй үйлэдбэриин уп...ленинүүдэй ажахынуудта малай үбэлжэл... хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Тиимэ... алибаа мал олоор гарзалаа.

...жахынударидагшад энээнэй шалтагаа...е зүбөөр элирүүлжэ, саашадаа ажал хү...мэридөө тобшолол хэжэ, hургаал абаха ...оно. Энэ жэлдэ орой болотор дулаан на... байгаа, саhаншье ехээр ороогүй, айхабтар ...га хүйтэн, хагсуу шуурганшье болоогүй, ...шээриин хагда ногооншье дутамаг бай...гүй. Талха таряанай hуури дээгүүр намар... адууhа мал удаан саг соо бэлшэжэ тар...hан байна. Олонхи ажахынууд 1962 оной...оо бага бэшэ тэжээл малдаа бэлдэнхэй. ...ээд бодоод үзэхэдэ, малай гарзалха шал...аан үгы хэбэртэй. Колхоз, совхоз бүхэн ...эшье толгой үхүүлэнгүй, малаа тарганаар ...о оруулха дүүрэн аргатай байhан аад, ...адаашьеб тиигэжэ шаданагүй.

...ахадаашьеб гэжэ маргалтагүй. Эндэ гол ...лтагааниинь мэдээжэ, ойлгосотой. «Боло... байhан үбэл, бүтэжэл байhан хэрэг, үбэл...жэл байhан мал, тиигэд гээд зүндөө ун...нэ аабза» гэжэ hанаад, зарим үйлэдбэ...ин управлениин дарганар, колхоз болон ...хозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбэлжэлгэдэ ...дээгүй байhанайнгаа зэмые мүнөө амаса... байна бшуу.

...Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин уп...лениин ажахынуудые абаад үзэе. Энэ жэл...тэндэхи ажахынууд алибаа тэжээлээр ду...маг бэшэ байгаа. Теэд тэдэнэр үбэлжэлгэдэ хүсэд hайн бэлдээгүй байhанаа харуулба. Тэндэхи колхоз болон совхозуудта hүүлшын хоёр hара соо аяар 5910 гаран толгой элдэб түрэлэй мал үхэбэ. Энэнь 1962 оной тэрэ үеынхиhөө hураггүй олон болоно. Бүхыдөө 1963 оной турша соо ехэ олон мал үхүүлээ. Илангаяа гахай, эбэртэ бодо мал олоор үхүүлбэ. Жэл соо гарзалуулhан малайнь тоо 1962 оноойхиhоо олон болоно. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта малай үбэлжэлгэ яахадаа шимэ хангалтагүй ябажа байнаб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ малшадай дунда энэ талаар эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри огто ябуулагданагүй шахуу. Малшадые түрүү дүй дүршэлдэ hургахаар хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Һаалишадай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй. Олон фермэ болон гүүртэнүүд hайн малшадаар хангагдаагүй байhаар. Малшадай ажалайнь түлөөhэ зүбөөр эмхидхэхэ, түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха хэрэгтэ анхарал хандуулагданагүй.

Малай hайнаар, тобир тарганаар, үхэл гарзагүйгөөр үбэлжэлгэ, малшадай үнэн зүрхэнэй оролдолгоhоо болохо бшуу. Тиимэ хадань малшад тухай анхарал оролдолго гаргаха, тэдэниие шэн габьяата ажалда зоригжуулха, урмашуулха, эдэбхи үүсхэлыень бадаруулха шухала.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд тэрэшэлэн тэжээлээ гам хайрагүйгөөр гаргашална, буйлуулжа, шэмэ ехэтэйгээр малдаа эдюулхые оролдоногүй. Олохон ажахынууд hолоомоёошье суглуулжа абангүй, нолин дээрэнь хэбтүүлhээр. Туранхай малнуудаа амяарнь илгажа, ондоо бүлэг болгоод, тусгаар рационой ёhоор эдеэлүүлхэ байhан аад, тиигэнэгүй. Һүшье багаар haажа байhан шалтагаануудайнь нэгэн энэ болоно.

Тэрэшэлэн зарим бусадшье үйлэдбэриин управленинүүдтэ малай үбэлжэлгын хангалтагүйгөөр ябажа байhанай, малай гарзалhанай гол шалтагаанууд баhал нимэрхүү байна. Ингээд саашадаа малай үбэлжэлгын бүри харюусалгатай үе эхилхэнь. Колхоз, совхозуудта хонид олооро хурьгалжа захалхаяа байна. Хонин бүхэнhөө хурьга абаха, нэгэшье хурьга гарзалуулхагүй гэhэн зорилго урдаа табяад, түрүү хонишод шударгыгаар ажаллажа байнад.

Замай залуурашадhаа, түрүү ажахынуудhаа үльгэр жэшээ абажа, адууhа малаа эрхим hайнаар үбэлжүүлхэ, нэгэшье толгой үхүүлэнгүй, үбэлэйшье сагта тобир тарган байлгаха, тиихын тула мал адуулагшад, hаалишад болон бүхы малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомуудай, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, эхин партиина организацинуудай мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго болоно.

ШОРДОМО ДОХЁО

Үнеэдынь саг соогоо hаагданагүй

...элэhэн үгэдөө хүрэдэггүй хүн ... ашхэбтэр байдалда ородог бэ. ... уялга абахынь абаад гү, али ...ой эхиндэ «тиимэ, иимэ» юумэ ...эхэ гэжэ хараалаа, оройн ор...л болоходо: «түсэб, уялгамнай... дүүргэгдэхэсэ болёо. Шалтагаа...нь тэрэ..., энэ...» гэлдэжэ элдэб ...тэй хэрэггүй юумэ шашалдан, ...он гараа дэлгээд байдаг хүтэл...лэгшэд дайралдадаг.

...жахын жэлэй дүүрэжэ байхада ...рхүү ушар Түнхэн нютагаар ...дэг болонхой. Байгша ондо ... Саянай колхоз 15 мянган ...нер hү гүрэндэ худалдаха тү...эй аад, арбан нэгэ hара соо ...оол 9300 гаран центнер hү ...лдаа. Жэлэйнь түсэб бүхы дээ...62 процент дүүргэгдээ.

...963 он дүүрэтэр хэдэхэн хоног ... ха юм. Энэ хугасаа соо түс...оз жэлэйнгээ даабарие дүүр... шадаха гү? Хай даа.

...ермэнүүдээрнь ябахада ямар ...л үзэгдэнэб? Эндэ дүрбэн hаалиин фермэ бии. Сэхынь хэлэхэдэ, зарим фермэнүүдэй hаалишад ажалдаа хайша хэрэгээр хандана. Тусхайлхада, Галбайн фермынхидэй үнгэрhэн үе соо үнеэн бүриhөө 1390 килограмм hү hаагаад байхада, Таблангуудай фермынхид оройдоол 839 литр hү hаагаа. Хуурай Хобогой фермэдэ бүришье бага: үнеэн бүриhөө 730 литр hүн абтаа. Эдэ фермэнүүд яахадаа гээгдэнэб? Һаалишадынь ажалдаа муугаар хандана. Үнеэдээ hааха сагтаа ерэдэггүй юм. Һаалиин үнеэдые нэгэ хэмдэ гэхэ гү, али hаадаг сагтань hаажа байгаагүйдэ гуримаа алдана. Һү ехээр үгэхэ байгаад, хожоржо захална. Тиихэдэ фермые даагшанар, отделенинүүдые хүтэлбэрилэгшэд иимэ байдалтай эбсэшоод байдагынь гайхалтай. Һаалиин фермэнүүдтэ ямаршье шалгалта хэгдэнэгүй ха юм. Үшөө юу хэлэлтэйб гэхэдэ, Хуурай хобогойхид жэл бүри бүтээсэ багатайгаар ажалладаг юм. Абаhан уялгаяа дүүргэдэггүй. Ажалайнь журам сахигданагүй. Эндэхид үглөөнэй 7 часта үнеэдээ hаажа эхилхэ байгаад, зарим hаалишад 9 часта ажалдаа гарадаг. Ажалай журам сахидаггүй хүнүүдтэ хэмжээ абтанагүй. Иигэжэ ажаллаха болоо hаа, ерэхэ жэлдэшье амжалта туйлажа шадахагүй бшуу.

Гэхэ зуура, гээгдэжэ ябаhан фермэнүүд галбайнхидhаа жэшээ абахаар байгаа. Фермэ дээрэнь зоотехническэ заабаринууд наринаар сахигдана. Һаалишадынь бэе бэедээ нүхэрэй туhаламжа үзүүлжэ байдаг. Харин «Восточные Саяны» колхозой бусад фермэнүүдтэ иимэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Гэбэшье колхозой алишье фермэнүүдтэ үбhэ тэжээл элбэг. Үнеэн бүридэ 5 тонно силос даргадаа. Гадна үбhэ, hолоомо, талха таряанай зүйл үгтэжэл байдаг. Гансал hанаа сэдьхэлээ табижа ажалладаггүй дээрэhээ бусад фермэнүүдэй ажал хэрэг урагшагүйгөөр ябана.

Энээн тушаа хэмжээ абахаар болоо гэжэ колхозой правлени, партиина организацида дуулгая. Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин хүтэлбэрилэгшэдшье анхаралаа табиха бэээ.

С. Балданов.

Түрүү ябадаг залуушуул

...Василий Севастьяно...вай даадаг комсомол-за...луушуулай бригада ...коммунис ажалай хүл...рэ нэрэ зэргэдэ х...сэхэ гэжэ шиидэжэ, ...шалуулагдаhан уялга ...аа hэн. Тиихэдээ мо...о бэлэдхэхэ, шэрэхэ ...элэйнгээ түсэбые де...абриин 10-да дүүргэ...э, даабариhаа гадуур ...0 кубометр модо Эхэ эронойнгоо шэнэ барилгануудта бэлэглэхэ гэhэн уялга абаhан байгаа.

Абаhан уялгаяа бодотоор бэелүүлхэ гэжэ хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байhан тус бригадынхид даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэлэй эхинhээ хойшо тэдэнэй бүтээhэн ажалые абажа хараа hаа, бригадын гэшүүн бүхэн үдэртөө 5,05 кубометр модо бэлэдхэхын орондо 5,57 кубометр бэлэдхэhэн байна. Эбтэй эетэйгээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаhанай ашаар тус бригадынхид жэлэйнгээ түсэбые бүри декабриин 9-дэ дүүргээд, даабариhаа гадуур продукци гаргажа эхилээ. 600 кубометр модо түсэбhөө гадуур бэлэдхэхэ уялгаhаа хоёр дахин ехэ модо бэлэдхэхэ гэжэ шиидээд, эршэмтэй шангаар ажаллана.

12 залуушуулhаа бүридэhэн тус бригада Хандагайн леспромхозой Наранай модо бэлэдхэлэй пунктда түрүүлжэ ябана.

И. Карбаинов.



★

Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэд ойртожо байhан шэнэ жэлые ажалай амжалтаар угтахань. Депогой локомотив үргэдэг цехэй техник, коммунис ажалай ударник Константин Иосифович Вершинин социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ходо ябалсажа локомотивай мөөрнүүдые hайн шанартайгаар заhабарилна. Нүхэр Вершининэй бүтээhэн ажалда голодоhон гэжэ байдаггүй. Мүнөө энэ ударник долоон жэлэйнгээ даалгабарита түсэбые дүүргэхэ ойртонхой. Зураг дээрэ: К. И. Вершинин ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

★ ★

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси нээгдэбэ

МОСКВА, декабриин 24. (ТАСС). РСФСР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси мүнөөдэр үглөөнэй 10 часта Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэреэ эхилээ.

Нүхэд Л. И. БРЕЖНЕВ, Г. И. ВОРОНОВ, А. П. КИРИЛЕНКО, А. Н. КОСЫГИН, А. И. МИКОЯН, Д. С. ПОЛЯНСКИЙ, Н. С. ХРУЩЕВ, Н. М. ШВЕРНИК, В. В. ГРИШИН болон Л. Н. ЕФРЕМОВЭЙ ложонуудта ерэжэ hуухадань, депутадууд нэрьемэ удаан альга ташалгаар тэдэниие угтаа.

Сессиин зүбшэхэ зүйл баталагдаа. Доро дурсагдаhан асуудалнууд сессиин үзэмжэдэ табигдана:

—1964—1965 онуудта РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай.

—РСФСР-эй 1964—1965 онуудай Гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1962 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай,

— РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

Зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудалаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат К. М. Герасимов элидхэл хээ.

Жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэгдээ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл

Районно электростанцинуудай хүдэлмэрилэгшэд арадай ажахые электрификацилха хэрэг түргэнөөр хүгжөөхэ, **электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргээ.**

1962 оноойхитой жэшээд үзэбэл, энэ жэлдэ районно электростанцинууд 40 миллиард киловатт часаар ехэ электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргаха.

Республикымнай предприятинуудаар

75 ЦЕНТНЕРЭЙ ОРОНДО 400

Долоон жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоhон Кабанскын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаhашад байгша оной түсэбые болзорhоонь нэгэ hараар уридшалан дүүргэhэн байна.

Партиин ЦК-гай декабриин Пленумэй хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгаяа тэдэнэр бодотоор бэелүүлжэ шадаа. Ажалаа зүбөөр эмхидхэhэнэй, дүрбэдэхи кварталай даабарие заабол үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдоhоной ашаар тэдэнэр агнууриhаа олзотой бусадаг болоhон байна. Иигэжэ загаhашад хэлэhэн үгэдөө хүрэбэ. Дүй дүршэлтэй бригадир А. А. Романовай хүтэлбэрилдэг бригада нэгэ доро 275 центнер hайн шанартай загаhа барижа, бэлэдхэлэй пунктда тушааhан юм. Мүн нүхэд Л. Б. Датхановай, Н. Х. Есауловай даадаг бригаданууд загаhа бариха 4-дэхи кварталайнгаа даабарие болзорhоонь урид дүүргэhэн тухай элидхэбэ.

Социалис мүрысөөндэ эрхимлэhэн А. А. Романовай бригадынхид үбэлэй үеын загаhа барилгын эхинhээ хойшо 400 центнер загаhа барижа, бэлэдхэлэй пунктда тушааhан байна. 4-дэхи кварталай туршада 75 центнер загаhа тушааха даабаряа 532 процент дүүргээ. Мүн тус бүридөө 75 центнер загаhа бариха даабаритай нүхэд Л. Б. Датхановай бригада 175 центнер, Н. Х. Есауловай бригада 100 гаран центнер загаhа тушааhан байна.

Долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ тэмсэлдэ колхозой бүхы гэшүүд хабаадалсаа. Үнинэй загаhашад, И. Н. Мосоров, А. Н. Васильев, С. Н. Куклин, А. Н. Архипов болон бусад мүльhэн дороhоо загаhа бариха даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргээбди гэжэ hанаагаа амараагүй тус колхозойхид түсэбhөө гадуур загаhа барилгаяа үргэлжэлүүлhээр.

А. Бусурманов.



Геля Гришина Улаан-Үдын трикотаж нэхэлгын фабрикада ажаллажа эхилhээр нэгэ жэл болобо. Энэ үе соо трикотаж нэхэхэ мэргэжэл hайнаар шудалжа, халаанайнгаа даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Геля Гришина ажаллажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Ажалай вахта үргэлжэлhөөр

Гусиноозерскын модоной комбинадай коллектив шэнэ амжалта туйлаба. Эндэхи хүдэлмэришэд модо хюрөөдэхэ жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь холо урид дүүргээ. Тэдэнэр үнгэрhэн 11 hарын туршада 150 мянган түхэригэй продукци жэлэйнгээ түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилөө. Мүн 4 мянга үлүүтэй вагондо модо ашаха жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэгдэбэ.

Вахтада жагсаhан олон хүдэлмэришэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, hайн жэшээ харуулна. Модо бэлэдхэлэй хүндэтэ мастер Подельскиин даадаг бригада даабаряа үдэр бүхэндэ 115—120 процент дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Василий Козулинай бригадын гэшүүд халаан соо 30 кубометр модо таллуулдаг болоо.

Модоной комбинадай нүхэд Дубровский, Граданцев гэгшэдэй түрүү бригаданууд модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ жэлэйнгээ даабари болзорhоонь урид дүүргээд, тус бүридөө 18 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, шэрэhэн байна. Модо зөөдэг автомашинануудай жолоошод Гаврилов, Назаров, Ефимов бүтээсэ ехэтэй ажалаараа суурхана. Тэдэнэр үдэр бүхэндэ даабаряа 140 процент хүргэдэг юм.

Тус комбинадайхид декабриин 25 болотор жэлэйнгээ түсэбые бүхыдэнь дүүргэхэ гэжэ шиидээд, ажалайнгаа вахтые үргэлжэлүүлжэ байhаар.

Н. Тюрнев.

Һайшаамаар hайхан үүсхэл

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэрие бодотоор бэелүүлжэ байhан, партиин гэшүүндэ кандидат нүхэр Кирилловэй бригадын слесарьнүүд заводтоо суурхаба. Тэдэнэр ажалай эмхидхэл нарижуулан hайжаруулhанай, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлhэнэй, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэнэй ашаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ үүсхэл гаргаа юм.

ЛВРЗ гэй электромашинна цехэй слесарьнүүдэй бригада 1964 оной март болотор эмхидхэлэй-техническэ 12 хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Эдэ хэмжээ ябуулгын 4-ыень үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, двигателиин катушка заhабарилга дээрэ ажалай бүтээсые 10 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа.

Бригадын гэшүүд ниитын нормо зохёогшод болохо, тиигэжэ ажалайнгаа нормо өөhэдөө зохёохоор шиидэбэ.

Цехэй хүтэлбэрилэгшэд, партиина, профсоюзна организаци нүхэр Кирилловэй бригадын үүсхэлые дэмжээд, бригадын гэшүүдые ажалай нормо зохёолгын ёhо гуримтай танилсуулха, hургаха зорилгоор тусхай хэшээл үнгэргэдэг болоо.

Электромашинын цехэй 50 хүдэлмэришэд ниитын нормо зохёогшод болонхой. Тэдэнэй үүсхэлээр 22 нормо дахинаа хаража үзэгдөөд, шэнэлэн дээшэлүүлэгдээ. Энээнэй ашаар электродвигатель заhабарилха хүшэр ажал 610 нормо-часаар хороогдобо.

Нүхэр Кирилловэй бригадын үүсхэлые заводой бусад цехүүдэй хүдэлмэришэд үргэнөөр дэмжэбэ. Мүнөө тус бригадынхидай жэшээгээр 200 гаран хүдэлмэришэд ажаллана.

Слесарьнүүдэй бригадын үүсхэл халаа үйлэдбэрие хүтэлбэрилгэдэ мүн бүри ехэ продукци бүтээдэг болохо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тэмсэлдэ олониитэ хүдэлмэришэдые хабаадуулжа шадаа.

Энэ үүсхэлыень КПСС-эй Улаан-Үдын горком hайшаан дэмжээд, бүхы предприятинуудта дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүдые хараалаа.

ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО

ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Кубын революциин илалтын 5 жэлэй ойн баярай hайндэртэ хабаадалсаха совет делегаци

Кубын Республика революциннгаа илалтын V жэлэй ойе 1964 оной январиин нэгэндэ тэмдэглэхэнь.

Кубын правительствын уряалаар ойн баярайнь hайндэртэ совет делегаци хабаадалсаха юм. КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. В. Подгорный совет делегацие толгойлно.

ВЦСПС-эй пленум

МОСКВА, декабриин 23. (ТАСС-ай корр.). ВЦСПС-эй хоёрдохи пленум мүнөөдэр союзуудай байшангай Колонно зал соо нээгдэбэ.

«Химиин промышленностие хүгжөөхэ гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэрие дэбжээхэ, арадай ажабайдал улам hайжаруулха шухалын шухала нүхэсэл мүн» гэhэн асуудалнуудые зүбшэhэн КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые үндэhэ болгон, профсоюзуудай үмэнэ табигдаhан зорилгонууд тухай ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ В. В. Гришин элидхэл хэбэ.

Совет—марокканска худалдаа наймаанай харилсаан улам хүгжэнэ

МОСКВА, декабриин 23. (ТАСС-ай корр.). Худалдаа наймаа хүгжөөхэ асуудалаар совет болон марокканска делегацинуудай хоорондо болоhон хөөрэлдөөн амжалтатайгаар дүүрэбэ.

Гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Н. Н. Смеляков—СССР-эй правительствын даалгабаряар, элшэн сайд А. Харкетт—Мароккын королевскэ правительствын даалгабаряар 1964 ондо хоёр гүрэнэй хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөхэ протоколдо мүнөөдэр Москвада гар табиба.

Совет-марокканска худалдаа наймаа саашаданиь хүгжөөхэ асуудалнууд хараалагдана. Советскэ Союз Мароккодо элдэб янзын машина болон түхеэрэлгэ, нефть, прокат, модоной зүйлнүүд, нумаажан болон штапельна бүд, химиин болон бусад зүйлнүүдые худалдажа, Мароккоhоо цитрусовэ ургамал, ноohон, хлопок, хатаагдаhан жэмэс, сардинова консервэ болон бусад зүйлнүүдые абадаг болохо.

Ород хэлэ заадаг багшанарай бүхэсоюзна зүблөөн

МОСКВА, декабриин 23. (ТАСС-ай корр.). Ленинскэ хадануудай Москвагай университедтэ союзна республикануудай дээдэ hургуулинуудта ород хэлэ заадаг багшанарай бүхэсоюзна зүблөөн мүнөөдэр нээгдээ. Ород хэлэ зааха методико саашаданиь hайжаруулха, научно-педагогикын кадрнуудые бэлдэхэ, ороной дээдэ hургуулинуудта хэлэ шэнжэлхэ эрдэмтэдые бэлдэхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэнь.

СССР-эй дээдэ, тусхай дунда hуралсалай министрэй нэгэдэхи орлогшо М. А. Прокофьев зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ онсолон тэмдэглээ: hүүлэй жэлнүүдтэ союзна республикануудай дээдэ hургуулинуудта ород хэлэ заалга нилээд hайжараа. Гэбэшье Эстониин, Латвиин, Молдавиин болон бусад республикануудай зарим дээдэ hургуулинуудта ород хэлэ заахада ушарда дутуу дунгуудай тухай хэлэбэ.

РЕПОРТАЖ

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ

Харьялан урдаа Хёлгын эрьедэ оршодог Зургаан Дэбэ гэжэ тосхон тухай дуулаа һэн гүт?

Колхозой түб — Зургаан Дэбэһээ холо бэшэ һаалиин нэгэ фермэ байдаг. **Ударидагшань — коммунист Вениамин Евдокимович Аверин. Нюргаар үндэр, шэрүүншэг һагад харасатай хүн. Ехэшье олон үгэгүй.**

— Үдэрэймнай һаалга эхилбэ. Үнеэд силосээ эдижэ байна,— гэжэ тэрэ хэлээд, үнеэдэй байдаг фермэ руу алхалба.

Ута гооронсо гэхээр фермэ соонь сэбэр, һаруул. Эндэ үхэр мал байдаг гэжэ һанахааршье бэшэ. Үнеэн бүхэнэй байрын шала дээрэнь хибэдэһэн аятайханаар адхаатай, тэбшэнүүд гуримтай зохидоор табяатай.

— Моня, Моня, орол даа, наашаа! Баарһамни, гэдэһээ үлдөө гүш?— гээд нэгэ һаалишан эхэнэр үнеэгээ дуудана. Нэгэ эбэрынь доошоо дальбархай, эреэгшэ үнеэн үүгэнэһээр ерээд, хүнэг соо хэгдэһэн талханай зүйл үмхэлшэбэ.

— Морячка, бү дүтэлэ. Ягаа хэнтэг юумши? Өөрынхеэ эдеэд, үшөө үлүү хараха,— гэжэ байжа, тэрэ эхэнэр нэгэ үнеэгээ саашань туунa. Энэмнай фермын **түрүү һаалишан** Хандацу Цацаева гээшэ.

Хандацу мал ажал дээрэ хорёод жэлдэ ажаллана. Байгша оной арбан нэгэн һарын туршада үнеэн бүриһөө 2713 литр һү һааһан һурагтай. Мүнөө 13 үнеэтэй, һү һааха жэлэйнь түсэб 29500 литр байһан юм. Харин мүнөө декабриин 1-нэй мэдээгээр 35277 литр һаагаад байна.

— Манайшни һаалишад габшагай бэрхэ юм даа. Фермымнай жэлэй түсэб 193100 литр юм һэн, харин мүнөө хоёр зуу гара мянган литр һү һаагаад, 170-аад мянган литр һү гүрэндэ тушаагаад байнабди. 91 үнеэдэймнай 61-ниинь мүнөө һаагдана, бэшэниинь тугаллаха дүтэлөөд, шэргэд байна. Юрэдөө сүүдхэдээ 500—520 литр һү алдангүй тушаана гээшэбди. Фермымнай 7 һаалишад амжалта яһалал түйлаа ха юм,— гэжэ Аверин хөөрэнэ.

...Үнеэдэй һаалга түлэг дундаа. Һүн горхон урдана. Хүнэгөөр билтарма һү үргэһэн үнеэшэд һаалиин гэрһээ һубарилдана.

— Валя! Үнеэдээ һаажа дүүргэхэ боложо байна гүт? — тэндэһээ нэгэ һаалишан ооглоно.

— Болооб, болооб! Сүеэ мэнэ тушаахамни,— гэжэ Валинь харюусана.

— Тиимэ хадаа туһаламжа хэрэггүй ха юм,—гээд нүгөөдэнь һанаагаа амарна хэбэртэй.

Юундэб гэхэдэ, Валентина Ринчинова һаяшаг үнеэндэ ороо. Дүй дүршэлөөр баян болоһон һаалишад Хандацу Цыдыпова, Хандацу Цацаева, Дарицу Будаева залуу һаалишанда ходо туһалжа байдаг.

Үнеэд кукурузаяа аалиханаар жажална. Амтатайл хадаа! Тэдэнэр сүүдхэдээ 6 килограмм үбһэ, литр һүндэ 300 грамм талханай зүйл, 14—15 килограмм силос, 5—6 килограмм һолоомо эдидэг юм. Фермын хажуудахи нэгэ гэр соохи худагай уһан томо гэгшын цистернэ соо ууралаар бүлеэсүүлэгдээд, ута хобоо соогуур урдана. Кормозапарнигһаа уурал баарана.

— Хайшан гээд иимэ амжалта түйланат,— гэһэн асуудалда ахалагша һаалишан Дарицу Будаева иигэжэ харюусаа һэн:

— Үнеэдээ 3 дахин һааха гээшэмнай ехэл туһатай. Бүри зундаа хээрэнь ошожо һаагша һэмди. Үнеэдэй хоол хошые һайнаар бэлдээд, саг соонь эдеэлүүлээд, адуулгын үнеэдые тунга газараар адуулаад байхада, һүн гэээшэшье урдаха даа. Шэргэһэн үнеэдшье мүн лэ һайса эдеэлүүлэгдэнэ. Январь-февраль соо үнеэдэймнай ехэнхинь тугаллаха юм. Оролдолго хаанашье хэрэгтэй ха юм. Заримдаа гэр бараандаа энэ тэрэ юумэ хэхэ аргагүй, сүлөөгүйхэн ябагдана. Тиимһэнэймнай ашa яһалал харагдаа. Фермэмнай колхоз соогоо түрүүлжэ, дамжуулгын Улаан туг, вымпелдэ хүртэнхэй.

— Түрүү һаалишан Хандацу Цыдыпова тухай дуулаа бэзэт. Тэрэмнай 13 үнеэтэй, 11 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2873 литр һү һаагаад байна. Жэлэйнгээ түсэб бүри сентябриин 1-дэ дүүргээ юм,— гэжэ нүхэр тухайгаа Хандацу Цацаева хөөрөө һэн.

Нээрээшье, коммунист Аверинэй даадаг фермынхид оролдосото ажалай ашаар ехэхэн амжалта түйлаа. Цыдыпова, Цацаева, Будаева, адуулгашан Жигмитов гэгшэдтэ коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэ олгогдонхой, Хяагтынгаа управлени соо тэдэнэр түрүүлнэ. Мүнөө хоёр трактор эндэ хүдэлдэг, үбһэ хоол таһалдуулнагүй. Механизатор Матвеев, Митапов гэгшэд үнеэдэй шэбхэ, шабааһа поли, сабшалан дээрэ абаашажа тараана.



Үдэрэй һаалгын урда тээ.

— Кабанскын һаалишадай нээмэл бэшэг тухай хэлэнэ гүт? Уншаа һэм. Һайн даа. Һаяар энэ бэшэгые фермэ дээрээ зүбшэн хэлсэхэбди. Манай һаалишад үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ хахад пүүд һү һааха дүүрэн арга боломжотой. Шадаха бэзэбди. Мүнөө фермын үнеэн бүриһөө 11 һарын туршада 2000 гаран литр һү һаагаад байнабди. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, илаха зорилготойбди. Манайш һаалишад урма зоригтой, шагналнуудта һайса хүртэнхэй. Бүри һаяхан Цыдыпова, Цацаева, Будаева гэгшэднай Москва, выставкэдэ ошоод ерээ һэн. Бидэшье богонёор хэлэхэдэ, кабанскынхидһаа дутахагүйбди, һүмнай тоһолиг бүри 4,3—4,7 хүрэтэр дэшэлнэ,— гээд нүхэр Аверин хөөрөөгөө дүүргэбэ.

...Нараншье үдэһөө һайса үгэрөө. Жабаршье нэгэ бага н[illegible]гэбэ хэбэртэй. Һаалишад һаалгаа дүүргээд, фермэһээ субана. Ажалшье ехэ даа. Үдэр богони. Удаагүй үдэшын һаалга эхилхэ. Үбэлэй сагай хүйтэншье һаа, һүдалай дэлбэрһээр.

Г. ДАШАБЫЛОВ.



Үбэл, хабарай сагта үнеэн бүриһөө үдэртөө хахад пүүдһээ доошо бэшэ һү һааха гэһэн Кабанскын һаалишадай үүсхэл, уряа республикын колхоз, совхозуудта үргэнөөр дэмжэгдэжэ байна. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздоо, мүн бүхы Хяагтын үйлэдбэриин управлени соо һү һаалгаар ходо түрүү зэргэдэ ябадаг Ноёхон нютагай фермынхид баһал энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсонхой.

Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): фермын түрүү һаалишад Дарицу Будаева, Аня Балданова, Хандацу Цыдыпова, Цырен-Ханда Эрдынеева, Хандацу Цацаева. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Малшадай хүсэл хангахаар...

Мүнөө үбэлжэлгын халуун хаһа ороод байна. Тиихэдэ малшадай культурна эрилтэ хангаха гээшэ шухала хэрэг. Манай совхозой хүтэлбэрилэгшэд, коммунистнууд, комсомолшууд хүн зониие ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоно. Түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл олондо жэшээ болгон табигдадаг, шэнэ онол аргануудые ажалда нэбтэрүүлдэг. Жэшээлхэдэ, түрүү һаалишан **Юмжит** Дамбаевагай 11 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2430 литр һү һааһан амжалтые жэшээ болгон табинабди.

Совхозой партийна организациин үүсхэлээр «Знани» бүлгэмэй лекторнууд, һургуулиин багшанар гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябажа, элидхэл болон лекци уншана. Хэжэнгын 11 жэлэй һургуулиин һурагшад малшадта нилээд олон концерт харуулһан байха юм. Жэшээлхэдэ, һургуулиин багша М. Н. Дугаржапова, М. Ф. Болонкина Красный Яр тосхондо лекци уншаад, һүүлдэнь һурагшадай хүсөөр уран гоё концерт табижа, ажалшадые баясуулаа. Иимэ жэшээнүүд олон байха.

Соёл сурталай хүдэлмэри ямараар ябуулагданаб гэхэ болоо һаа, Хэжэнгэ тосхондо экономическа һуралсал эмхидхэгдэжэ, ажахын тоосоон, минеральна үтэгжүүлгэ, ажалай түлөэри гэһэн асуудалтай хэшээлнүүд үнгэргэгдэнэ. Бидэ мүнөө 62 агитатортайбди. Агитатор бүхэн өөрын участогтай, тэрэнэйнгээ түлөө харюусадаг, юу хэһэн тухайдаа элидхэжэ байдаг юм. Октябрь һараһаа хойшо арбаад лекци, элидхэл малшадай дунда уншагдаад байна. Бахалайтын гүүртые абаад үзэе (даагшань Цырендоржо Санжижапов). Эндэхи һаалишад Пелагея Цырендылыкова, Бальжидма Гунсенова гэгшэд һү һааха жэлэйнгээ түсэб 105 процент дүүргэнхэй. Тэдэнэр үнеэн бүриһөө 11 һарын туршада 1400—1500 литр һү һаагаа. Эндэ соёл сурталай хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулагдана. 13 хүнһөө бүридэһэн партийно-комсомолой группа эмхидхэгдээд, коммунист Аюша Дашиевай хүтэлбэри доро хүдэлнэ. Уласхоорондын байдал, Эхэ орон дотор боложо байһан һонин тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэрэгдэнэ, кино ходо харуулагдана. Ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһан» ходо гаргагдажа байдаг. Бахалайтынхид совхоз соогоо түрүүлнэ. Һү һааха түсэбөө декабриин 1-дэ 110 процент дүүргэһэнэй түлөө совхозой вымпелдэ хүртэнхэй юм. Мүнөө тэдэнэр үбэлэй һарада хахад пүүд һү һааха гэһэн кабанскынхидай үүсхэлые дэмжэн, социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилхэнь.

Совхоз соомнай хүдөөгэй 3 клуб, 7 улаан булан бии. Һаяхан клуб, улаан булангуудай ажалые шалгажа үзөөбди. Совхозой 4-дэхи фермэ, Улзытэ тосхондохи улаан булангай ажал һайнаар табигданхай. Агитатор, коммунист Хоржир Жамсаранов олоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха ехэхэн оролдолго гаргана. Тэрэнэй оролдолгоор малшадай отара, гүүртэнүүд дээгүүр лекци, элидхэл уншагдана, ханын газетэ, дайшалхы хуудаһанууд гаргагдана.

Мүн агитаторнууд Дамба Доржиев, Жэмбэ-Жамсо Дугаров, Түгдэм Тугутов гэгшэд ажал хүдэлмэреэр ехэшье һаа, уялгануудтаа коммунис ёһоор хандадаг юм.

Малай үбэлжэлгын үедэ соёл сурталай хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гээшэ манай партийна организациин түрүүшын зорилгонуудай нэгэн болоно. Теэд ехээр һайрхажархихада хайшаа юм? Ажалдамнай дутуу дунданууд бии ааб даа. Тэрэнээ усадхахын хойноһоо оролдожо байнабди. Зарим отара, гүүртэнүүд дээгүүр улаан булан ёһоор түхеэрэгдээдүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Холбоолжоной, Ахангайн гүүртэнүүдтэ улаан булангуудые түхеэржэ шадаагүй байнабди. Энэ дутагдалаа усадхахабди.

Үбэлнайшье ханхинаба гээшэ. Хони малай түрэлгын хаһа оробо. Энэ үеые эмхитэй ажалаараа угтахын, малшадай дунда соёл сурталай хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхын хойноһоо оролдохобди.

А. РАДНАЕВ,
Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь.

Залуушуулай эдэбхи юундэ буурааб?

Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулха тухай хөөрэлдөөн ходо боложо байдаг. Энэнь тон һайшаалтай, ойлгосотойшье. Юуб гэхэдэ, манай залуу үетэн коммунис обществын үндэһэ һуури тогтоолсохо, энэ обществодо ажаһуужа шадахаар бэеэ зэһэхэ, бэлдэхэ уялгатай бшуу.

Энэ хүндэтэй аяншалгадань партийна организацинууд аха ёһонэй туһа хүргэхэ уялгатай. Теэд эгээл энэ талаар ехэ дутагдалнуудай ушардагынь гэмшэлтэй. Жэшээ болгон Баунтын аймагай комсомолой зарим организацинуудай хүдэлмэри абаад харая. Усть-Муи нютагай, аймагай больницын, коммунальна ажахын таһагай болон промкомбинадай залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагдахаяа болишонхой. Комсомолой гэшүүдэй суглааншье үнгэргэгдэнэгүй, олон комсомолшууд гэшүүнэйнгээ түлбэри үнинэй түлэхэеэ болишонхой, политическэ һуралсалда хабаадангүй. Сэхынь хэлэхэдэ, залуу зүрхэнэй зали унтаранхай.

Энээнэйнь хойшолон элитэ: ниитын журам эбдэхэ, архи тамхи залгиха гэхэ мэтэ аараг ябадал гарана.

Дурсагдаһан бүхы дутуу дундануудай гол шалтагаануудай нэгэн— партийна организацинуудай зүгһөө мууса хүтэлбэрилһэнһөө болоно. Энээниие гэршэлһэн нэгэ иимэ баримта дурдамаар. «Маловский» приискын комсомол-залуушуулай суглаан комсомолой областной конференциин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ байгаад, 80 комсомолшуудһаа оройдоо 23 хүн суглараа. Эндэхи парторганизациин зүгһөө нэгэшье коммунист суглаанда байлсаагүй. Залуушуулай хэрэгтэ иигэжэ хандаха гээшэ огто таарахагүй ха юм.

Энээндэ эсэс табиха, залуушуулые хүмүүжүүлгын хэрэг шадамар бэрхэ хүтэлбэри доро оруулха, комсомолой бүхы организацинуудай хүдэлмэриие шангадхалга Баунтын парткомой гэшүүдэй ээлжээтэ хөөрэлдөөнэй гол асуудал болоһониинь һайшаалтай.

Партийна организацинуудай зүгһөө залуушуулда онсо анхарал хандуулжа байһан газарта ажал хэрэгэй һайнаар ябадагынь элитэ. Карафтит тосхондо залуушуулай эдэбхи үүсхэл үргэнөөр бадаранхай. Ажалдааашье, зугаа наадандаашье залуушуул һайн жэшээ харуулна. Залуушуулай бүхы ажал хэрэгтэ эндэхи парторганизаци, тэрэнэй бюрогой секретарь нүхэр Манзырев эдэбхитэйгээр оролсоно. Тиимэһээ эндэхи залуушуул эдэбхитэй, үүсхэлтэй, хүхюутэй зугаатайнууд.

Баунтын партком иимэ һайн жэшээнүүдһээ эшэ татан, партийна организацинуудай анхаралые залуушуулда хандуулха дэлгэрэнгы хэмжээ абаа. Тэдэнэй нэгэниинь «Ажалда алдар!» гэһэн фестивальда бэлэдхэл болоно. Энээндэ аймагай бүхы залуушуул, бүхы партийна, комсомолой организацинууд хабаадалсаха байна. Тиимэһээ мүнөө илангаяа залуушуулай дунда энэ хэмжээн ехэ үүсхэл дэлгэрүүлээ. Хаа хаанагүй ажалай дэбжэлтэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дэлисэ үргэдэжэ байнхай.

Эндэхи парткомой гэшүүдэй хөөрэлдөөн миил хөөрэлдөөн болоод үлэхэгүй, ашa үрээ харуулха гэжэ эндэхи ушар хэрэгүүд харуулна.

Парткомдо, партийна организацинуудта иимэ ашатай туһатай хөөрэлдөөн боложо байг лэ.

Д. Казаринов.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной декабриин 25.

Эрдэмтэдэй һанамжа, дурадхалнууд

Ургаса дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл

Орон доторoo химиин промышленностиие саашадань хүгжөөхэ асуудалда КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум ехэ анхарал хандуулаа. Энэ ушар бидэ агрономууд-эрдэмтэдые бүришье ехээр баярлуулна. Юуб гэхэдэ, химиин промышленностиин туһагүйгөөр хүдөө ажахые түргэн хүгжөөжэ болохогүй ха юм. Мүнөө үедэ ургамалнуудые элдэб «үбшэнһөө» хамгаалха, буртаг үбһэ үгы хэхэ, газар үтэгжүүлхэ хэрэгтэ хими ехэ ашa хүргэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ оронноймнай хүдөө ажахы нилээд хүгжөө. Манай республикын жэшээ дээрэһээшье харахада, таряалангай газар тухайгүй үргэдхэгдөө. Колхоз, совхозууд таряалангай газарые зүбөөр хубаарилжа, ургаса ехээр үгэдэг шэниисэ, кукуруза, горох, саахарай свёкло гэхэ мэтые таридаг болоо. Таряалангай газар зүбөөр элдүүрилхэ, намарай паар ехээр хахалха оролдолго гаргагдана.

Таряан ажал эрхилхэ ашa туһатай хүдэлмэриин ябуулагдажа байбашье, арга боломжонуудаа үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Яхадааб гэхэдэ, хүнгэн шанарай, элһэтэй газар аймагуудта дайралдадаг. Олон жэлдэ удаа дараа эдлэгдэжэ байдаг тиимэ газарые һайнаар үтэгжүүлээгүй бол, үрэжэлтэй боложо шадахагүй бшуу. Эгээл энээн дээрэһээ олонхи ушарта республика доторнай ороoһо таряанай ургаса дунда зэргээр гектарай 7,4—9 центнер хүрэтэр абтана. Харин сагай уларилай эгээл таарамжатай байһан 1959 ондо дунда зэргээр га бүриин 12,9 центнер ороoһо таряан хуряагдаа һэн.

Таряанай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ илангаяа минеральна үтэгжүүлгэ нэмэри ехэтэй. Энээниие манай республика дотор хаанашье хэрэглэхэдэ хамаагүй. Туршалгын участогуудай хүдэлмэри юу харуулааб гэбэл: **1959—1960 онуудта Түнхэнэй, Кабанскын, Захааминай сортучастогуудта аммиагай селитрэ хэрэглэгдээд, шэниисын ургаса гектар бүриин 3,3—4,5 центнерээр дээшэлээ. Калийна дабһа хэрэглэһэнэй ашаар Түнхэндэ—4,2, Кабанскда—3,2, Захааминда—2,8 центнерээр ехэ ургаса абтаа. Фосфорно үтэгжүүлгэ эдэ аймагуудта баһал һайнаар нүлөөлнэ.**

Тиихэдэ азотно болон фосфорно, калийна үтэгжүүлгэнүүдые суглань хэрэглэхэдэ, зарим аймагуудта тиимэ һайнаар нүлөөлдэггүй юм. Энээниие хоёр сортучастогай жэшээ харуулна гэбэл:

	Гектар бүриһөө абтаһан шэниисэ (центнерээр)	
	Кабанскда	Бэшүүртэ
Үтэгжүүлэнгүй тариһаниинь Гектар газарта:	19.0	17,9
а) 135 кг аммиагай селитрэ оруулхада	23,9	20,7
б) 400 кг суперфосфат оруулхада	21,6	20,1
в) 100 кг хлористо кали оруулхада	22,2	19,2
г) Эдэ гурбан үтэгжүүлгые суглань 635 кг оруулхада	23,5	23,4

Дээрэ заагдаһанһаа харахада, Кабанскын сортучастогай шииг нойто багатай газарта минеральна үтэгжүүлгэ дан ехээр хэрэглэгдээд, ашаяа харюулаагүй. Харин шииг нойтоор ехэ газартай Бэшүүрэй сортучастогта гурбан янзын үтэгжүүлгэ нэгэ доронь оруулхадань, ашатай байгаа. **Иимэ ушар юу элирүүлнэб гэхэдэ, манай республикын эрхэ байдалда минеральна үтэгжүүлгэ ондо ондоогоор нүлөөлнэ. Газарай шииг нойто элбэгтэй байбал, ургаса ехээр дээшэлнэ.** Зүгөөр уһалагдадаггүй таряалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, ашa үрэ багатай байна. Тиигэбэшье ажахынууд, жэшээлхэдэ, Онохойн туршалгын станциинхид тиимэ үтэгжүүлгые уһалагдадаггүй газарта хэрэглэхэдээ хабар газар хахалха үедөө, паарые хоёрложо байхадаа, намарай паар хахалжа байхада оруулһан байгаа. Тиигэжэ ургасые нилээд дээшэлүүлээ ха юм. Газарай хахалагдаха үедэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада доро булагдадаг, тиимэһээ ургамалда һайн нүлөө үзүүлнэ. Гэбэшье тэрэниие хабар эртэ газар борнойлходоо, үгы гэбэл культиваци хэхэдээ үтэгжүүлгэ болгон оруулхада газарай хүрьһэндэ гүйхэнөөр булагдажа, ямаршье ашагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Илангаяа минеральна үтэгжүүлгэ хуурай газарта булагдашабал бороогой оротор тэрэл зангаараа хэбтэхэ болоно. Һүүлэй һүүлдэ ургамалай гарасада туһа хүргэнэгүй.

Энэ жэлэй хабар Ивалгын туршалгын станцида газар хахалхын урда гектар бүриин 2 центнер аммиагай селитрэ оруулагдаа. Тиигээд зэргэлээд байһан ямаршье үтэгжүүлгэгүйгөөр таригдаһан газарһаа га бүриин 6,8 центнер шэниисэ хуряагдахада, **тэрэ участогһаа 16,9 центнер ургаса абтаа бшуу. Энээнтэй хамта уһалагдадаг газарта минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ бүришье ехэ ургаса абтана. Тусхайлан хэлэбэл, урдань байһан республикын мелиоративна станциинхид гектар бүриин 40,3 центнер шэниисэ ургуулаа һэн.**

Түнхэнэй аймагай колхозууд аммиагай уһа хэрэглэдэг болонхой. **Жэшээнь, «Сибиряк» колхоздо га бүридэ 300 килограмм аммиагай уһа оруулагдаһан полиһоо гектарай 28,5 центнер шэниисэ, «Новый путь» колхоздо гектар газарта 345 килограмм хэрэглэһэниинь гектарай 25,2 центнер обёос абтаа.** Харин зэргэлээд байһан тиимэ полинуудһаа үтэгжүүлгэгүйгөөр гектар бүриин 10,3—13,6 центнер ургаса абтаһан байгаа.

Минеральна үтэгжүүлгэ гансашье ороoһо таряанай ургасада һайн нүлөө үзүүлдэг бэшэ, харин хартаабха, овощ, кукуруза, наран сэсэг, саахарай свёкло таридаг газарта хэрэглэхэдэ ургасыень горитой дээшэлүүлнэ.

Тиихэдэ буртаг үбһэн гээшэ хүдөө ажахын ургамалнуудта ехэ хоро хүргэдэг. Ушар тиимэһээ энээнтэй тэмсэхэ арга үргэнөөр ябуулагдаха ёһотой. Мүнөө үедэ химическэ олон зүйлэй хэрэгсэлнүүд хэрэглэгдэнэшье гээшэ. Республикымнай олонхи колхозууд «2,4-Д» гэдэг препарат самолёдоор сасуулжа, буртаг үбһэ үгы хэдэг болонхой. Иимэ хүдэлмэри Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхоздо, «Забайкалец» колхоздо, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай зарим ажахынуудта ябуулагдана. Энээн тушаа КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ хэлсэгдэһэншье байна. Илангаяа самолёдоор сасадаг бүхы зүйлэй гербицидүүд колхоз, совхозуудта хэрэглэгдэхэ болоно.

Саашадаа республикынгаа нютаг бүхэнэй эрхэ байдалые хараадаа абан, минеральна үтэгжүүлгые яажа хэрэглэхэ тухайгаа хэлсэхэ ёһотойбди. Тиихэдээ поли бүхэндэ хэды хэмжээнэй, ямар үтэгжүүлгын оруулагдаха байһаниие тодорхойлхо болоно. Энээниие эрхилхэдээ газарай хүрьһэнэй шанар шэнжэ [illegible]гагдаха, агрохимическэ картан зохёогдохо. Тэрээндэ ямар минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэхэ [illegible]ниинь тэмдэглэгдэхэ ушартай. [illegible]мэ хүдэлмэри мүнөөнһөө ябу[illegible] эхилбэл, колхоз, совхозууд аса[illegible]даһан минеральна үтэгжүүлгые [illegible]бөөр хубаарилха аргатай.

Гэхын хажуугаар минерал[illegible] үтэгжүүлгэ оруулхада, таар[illegible] ургадаг, ургаса ехээр үгэдэг [illegible] малнуудые шэлэн олохо ту[illegible] Н. С. Хрущев элидхэл соогоо [illegible]һан байгаа. Энэнь манай эндэхи [illegible]хэ байдалда шухала. Сэхынь хэл[illegible]дэ, ямар сортын үрэһэнэй минера[illegible]на үтэгжүүлгэдэ таaража ургада[illegible] мүнөө хүрэтэр шэнжэлжэ үзөө[illegible]бди. Газар таряалангаа эрхилх[illegible] энээниие анхаралда абаха бол[illegible]бди. Гадна минеральна үтэгж[illegible]гые наг шэбхэтэй, торфтой суг[illegible] хэрэглэхэдэ, мүн компостнуудые [illegible]лэдхэхэдээ тэрэниие оруул[illegible] ашаг ехэтэй. Илангаяа колхоз, [illegible]хозууд наг шэбхэ ехээр хэрэгл[illegible] аргатай бшуу. Тооложо гарга[illegible] республикамнай жэл бүри 2 м[illegible]лионһоо үлүү гэхэ гү, али ге[illegible] таряалан дээрэ 3 тонно хүр[illegible] наг шэбхэ зөөхөөр байна. Мүу[illegible] ажаллагдаһан дээрэһээ 1963 [illegible] оройдоол 600 мянга гаран т[illegible] наг шэбхэ полинууд дээрэ гарга[illegible]һэн. Тиихэдэ шэбхын шүүһэ ха[illegible]шье хэрэглэгдэнэгүй. Малай ба[illegible]нуудаар тэрэниие суглуулжа а[illegible] хүдэлмэри хэгдэхэ байгаа.

Мүн һүүлэй жэлнүүдтэ респуб[illegible]ка доторнай үнэһэн суглуулагда[illegible]гүй гээшэ. Кали ехэтэй байдаг [illegible]ла үнэһэн калийна үтэгжүүлгэ[illegible] шанараараа бүри һайн юм. Юуб [illegible]хэдэ, калийна үтэгжүүлгэдэ [illegible] байлсадаг. Энэнь зарим ургама[illegible] муугаар нүлөөлнэ. Жэшээнь, [illegible] таабхын ургажа байхада хлор[illegible] үтэгжүүлгэ хэрэглэжэ болохо[illegible] Харин үнэһые кали багатай га[illegible]та оруулхада ашa үрэ ехэтэй [illegible]даг бшуу. Тиимэһээ үнэһые ург[illegible] дээшэлүүлхын түлөөдэ хэрэг[illegible] ёһотойбди.

Түрэл партиингаа харaa[illegible] шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын [illegible]лада республикымнай колхоз, [illegible] хозууд арга боломжонуудаа [illegible] хэрэглэхэ зэргэтэй. Тиигэбэл о[illegible] жэлнүүдтэ хүдөө ажахыгаа ху[illegible] түргэнөөр хүгжөөхэ, ороoһо та[illegible] болон бусад продуктнуудые [illegible] дэлбэг болгохомнай лабтай.

Н. БАРНАКОВ.
Буряадай хүдөө ажахы[illegible] институдай доцент, ургамал[illegible]дые шэнжэлхэ кафедрые даа[illegible]

Утаата-Далхайн малшад урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлнэ

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГООР

КПСС-эй ЦК-гай декабрьда боложо дүүрэгшэ Пленумэй урда тээ бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоһон манай колхозой малшад тон ехэ эдэбхи хэшээлтэйгээр ажаллажа байна.

Үнгэрһэн 11 һарын туршада гүрэндөө хамта 2481 центнер мяха худалдажа, жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ. Мүн байгша ондо артелиин һаалишадшье муу бэшээр ажаллажа, хамта дээрэ 5000 гаран центнер һү бэлэдхэлэй пунктда тушаанхай. Бүхы арга боломжоёо элсүүлэн, улам эршэмтэйгээр хүдэлжэ, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө декабриин 25 болотор заабол дүүргэхын тула фермэ, һаалишан бүхэн шармайн оролсоно. Эдэ үдэрнүүдтэ Кабанскын үйлэдбэриин управлениин һаалишадай үүсхэл, уряае һайшаан дэмжэһэн малшаднай бүрил габшагайгнаар хүдэлжэ байна.

Зуһалан гэжэ газарта байрладаг гүүртынхид (даагшань Ж. Шагдуров) һаалиин гүүртэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо 108 үнеэдһээ 95 тугал абажа түлжүүлээ. Декабриин барагдатар үшөө 10 гаран үнеэд тугаллаха юм. Нэн түрүүн искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанай үрэ эндэ элитэ харагдана. Үнеэдээ һубайруулангүй, бултыень түрүүлжэ, зүбөөр харууһалһан, эдеэлүүлһэнэйнь ашаар һүншье урда урдынхиһаа ехээр абтаа. Гүүртын һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо 83014 литр һү һаажа, социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэбэ. Эндэхи түрүү һаалишад Дулма-Цырен Шагдурова, комсомол басаган Надмит Гончикова, үнинэй малшад Лойжит Жигжитова, Ханда Цыренова болон бусад тон оролдосотойгоор ажаллажа, урдаа табиһан зорилгонуудаа эрхимээр бэелүүлээ. Мүнөө эдэнэр малайнгаа үбэлжэлгэдэ түгэс бэлдэжэ, тэдэнээ үбһэ тэжээлээршье муу бэшээр ханганхай.

Зүүн-Хабарзаанда үбэлжэжэ байһан һаалиин гүүртэшье баһал бараг һайн үрэ дүн түйланхай гэжэ хэлэмээр. Эндэхид 130 үнеэдһээ 118 тугал абаад, һүшье горитой һаагаа. Партиин гэшүүндэ кандидат, һаалишан Нолина Шагдурова, комсомол басаган Ольга Лубсанова, дүршэлтэй малшан Долгор Доржиева гэгшэдые магтамаар.

Тэрэшэлэн Тудхалтын гүүртэшье эдэ түрүүшүүлһээ ехээр гээгдээгүй. Байгша оной 11 һара соо һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ дүтэлүүлбэ. Тус фермэ мүн һүүлэй 2—3 жэлдэ нэгэшье толгой үхэр гарзада оруулаагүй.

Хэнэйшье мэдэһээр, манай эндэ мал үбһэ тэжээл багые эдеэд, ехэнхидээ хээрын бэлшээридэ ябажа, ондо ородог гээшэ. Тиигээдшье үхэр малнай гол түлэб нютагай үүлтэрэй, һарлаг, хайнагууд болоно. Саашадаа тэдэнэйнгээ үүлтэрые улам һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тушаа һаналаа ехээр табижа байнабди. Хада хабшал газартай манай Захаамин нютагта таарамжатай хальмаг үүлтэрэй мал һүүлэй үедэ олоор худалдажа абаабди. Жэшээнь, мүнөө Тудхалтын гүүртэдэ хальмаг үүлтэрэй 83 толгой тугал абтаад, тобир һайнаар түлжүүлэгдэнэ. [illegible]дээн cooһоо байгша оной январь[illegible] гараһан тугалнууд тус тустаа 20[illegible] 210 килограмм татадаг болонх[illegible] Бии байһан тэжээлээ зүбөөр гар[illegible]шалхын хажуугаар үбэлэй хүйтэ[illegible]жэжэ малнуудтаа, илангаяа туг[illegible]бурuудтаа аарса халаажа уулга[illegible] болообди. Энээнэй ашa үрэнь [illegible] байна. Аарса эдижэ байһан мал [illegible]лэй хүйтэндэ ехээр шэрбэгдэхэг[illegible] түргэншье томо болосотой, үбшэ х[illegible] шагташье дайрагдасагүй гэжэ м[illegible]шад хэлсэдэг.

Адууһа малай үбэлжэлгые һ[illegible]наар үнгэргэжэ, һү, мяха ехэ[illegible] абахын тула колхозой правле[illegible] партийна организаци үшөө юу [illegible]нэб? Түбхын түрүүн малшад[illegible] һайн гэр байра түхеэрхэ, тэдэн[illegible] эрилтые гүйсэд хангаха тушаа е[illegible] оролдолго гаргана. Зоной дунда с[illegible]циалис мүрысөө ашa үрэ ехэтэйга[illegible] дэлгэрүүлжэ, тэрэнэйнь дүн [illegible] сагта гаргаад, илагшадтань да[illegible]жуулгын Улаан туг, мүнгэн шан[illegible]рюулнабди.

Колхозоймнай малшад, һаали[illegible] түйлаһан зарим тэды амжалтаа[illegible] һанаагаа амарангүй, ерэхэ жэл[illegible] улам оролдосотойгоор хүдэлх[illegible]лабтай.

Н. Ванчиков,
Зэдын үйлэдбэриин управле[illegible] «Байкал» колхозой түрүүлэгш[illegible] орлогша.



Бэшүүрэй совхозой 2-дохи отделениин һүнэй товарна фермын үнеэд тугаллажа эхилэнхэй. Тугалшад Намжилма Баторова, Цыбжид Содномова гэгшэд түрүүшын тугалнуудые тушаажа абаад һайнаар харууһална. Тэдэнэй бүхы тугалнуудынь тобир таргаар түлжүүлэгдэнэ. Зураг дээрэ: тус фермын һарай тугалнууд.

Б. ДАШИЕВАЙ фото.

…иитын мэргэжэлэй һургуули

…ргуулинуудта абаха гол …э гадна, студентнэр үшөө …жэлтэй болохо гэхэ гү, … мэдэрэлээ дээшэлүүлхэ …һэн асуудал эдэнэрэй һа…обоодог болоһониинь гай…дэм, техникын ямар нэгэ …түгэс мэргэжэлтэй бо…һалбаряарнь юушье мэ…ха болоо һаа, мүнөө үе …тэдэ таарахагүй болоно …дал гарана. Тиимэһээ ма…тут студентнэрэй эрдэм …дээшэлүүлхын тула зарим …мэри хэхэ гэжэ оролдо…

…961 ондо Зүүн-Сибиририн …э институт соёл гэгээрэ…н мэргэжэл олохо һургуу…хэ тухай үүсхэл гаргаһан …нэмнай мүнөө үе сагай …йһаниинь ойлгосотой.

…эгээрэлэй мэргэжэл олохо … институтдамнай гурбада… хүдэлжэ байнхай. Тиимэ…т бүхэн программаар ха…үй мэргэжэлдэ һураха …эшэ. Жэшээнь, ямар нэгэн …эй студент өөрынгөө мэр…гадна, соёлой үшөө ондоо … абажа шадаха байна. Пе…а эрдэмэй кандидадууд …ташов, Д. А. Гельдштейн …блиотекарьнүүдэй ниитын …й һургуулида заадаг юм. … хоёр жэл соо 68 хүндэ …ариин ниитын мэргэжэл … Иимэ һургуулида хэшээ…элидээ нэгэ удаа болодог …уралсалай жэлэй эсэстэ … хээд, студентнэр, хүдэл…алба хаагшадта мэргэжэл …хайнь үнэмшэлгэ үгтэдэг. …эй нэрэмжэтэ багшанарай … дүүргэжэ ерэгшэд—аха…гшанар В. П. Питемен, …теров гэгшэд баянистнуу…ули удариданад. Хоёр жэл …н баянистнуудай мэргэ…оложо гаранхай, 4-дэхи …тудентнэр баянистын мэр… болоо. Мүнөө 45 хүн һу… байна.

…ьтурын инструкторнууд, спорт эмхидхэгшэдэй һургуули гэжэ бии юм. Ахалагша багша Н. П. Конев болон бусад эндэ заана. Физкультурын инструкторнууд, судьянарай ниитын мэргэжэлдэ 30 студентнэр һуража гараа. Физкультура, спортдо һураха дуратан бүри аргагүй олон.

Гэр байшан, кабинедүүдые шэмэглэн гоёохо уран зурагшадайшье мэргэжэл олгохо һургуули хүдэлжэ байдаг. Институдай ахалагша багша Г-Г. Петровой ударидалга доро 17 хүн һуража байнхай. Нэгэ жэл соо һураад байхадаа студентнэр яһала дүршэлтэй болоод байба. Эдэнэр Октябриин революциин һайндэрэй жагсаалые шэмэглэлсэһэн, гэр байшангуудые гоёолсоһон байна.

1963—1964 онуудай һуралсалай жэлдэ студентнэрэй хүсэл эрмэлзэлэл хараадаа абажа, соёл гэгээрэлэй ниитын мэргэжэлэй факультет ургэдхэгдэһэн байгаа. Мүнөө эндэ бүришье олон ондоо мэргэжэл абахаар болонхой. Зурагшадай, хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй, физкультурын инструкторнуудай, спорт эмхидхэгшэдэй, киномеханигуудай, хатар танца эмхидхэгшэдэй, хоор, оркестрэй дирижерой, лекторнүүдэй, элидхэлшэдэй, атеистнүүдэй, баянистнуудай болон бусад мэргэжэл абаха отделенинүүд хүдэлнэ. Ниитын мэргэжэлэй һургуулиие тусхай совет хүтэлбэрилдэг, тиихэдэ үдэр бүриинь хүдэлмэриие декан ударидадаг юм. Методическа совет мүн һуралсалыень хүтэлбэрилэлсэдэг үүргэтэй. Мэдүүлгэ барижа энэ һургуулидаородог, мүн дүүргэхэдээ соёл гэгээрэлэй ниитын мэргэжэлтэй болобо гэһэн үнэмшэлгэ үгэдэг юм.

Хүнэй дураар, бэлиг шадабаринь зэргээр иимэ һургуулида абадаг гүримтайбди. Эрдэмээ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ дуратайшуулай аргагүй олон байһые энэ һургуулиин хүдэлмэри гэршэлбэ. Жэшээнь, хоорой дирижерой мэргэжэл абаха отделенидэ хүнүүдые абаха тухай соносхолой гарахада, басагад, хүбүүд бүри жэгтэй олон байгаа.

Хоёр жэлэй турша соо ниитын мэргэжэлэй факультет дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ 200 хүн абаһан байна. Эдээнэй олонхинь студентнэр, мүн хүдэлмэришэд, алба хаагшадшье бии.

Ниитын мэргэжэлэй һургуулинууд саашадаа улам олоширхо гээд найдагдана. Тусхай мэргэжэлтэй дээдэ, дунда һургуули бүхэндэ иимэ ниитын мэргэжэлэй һургуули эмхидхэмээр. Хүн бүхэн шадабаритай, бэлигтэй ниитын мэргэжэлтэй боложо шадабашьегүй һэн гэлэй. Тиигэбэшье хүн бүхэн эрдэмээ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо уялгатай байһаниинь ойлгосотой. Энээнтэй дашарамдуулан, нэгэ иимэ тоо тухай бодожо үзэмөөр. Манай орон дотор 3 миллион студентнэр һуража байна. Эдэнэрэй соёл гэгээрэлэй ниитын мэргэжэлдэ һураа гээшэ һаань, Эхэ оромнай хэды шанаан олон бэлиг шадабаритай соёлшодтой болохо байгааб! Эдэнэрнай коммунизмын культурые ёһотоор эмхидхэгшэд байха болонол. Багшанарай, медицинын, хүдөө ажахын, барилгын, технологическа болон бусад институдуудта энэ илангаяа хабаатай гээд һанагдана. Мүн соёлой байшангууд, ехэ ехэ библиотекэнүүд соёл гэгээрэлэй ниитын мэргэжэлэй һургуули эмхидхэхэ аргатай.

Гэбэшье манай эндэ соёл гэгээрэлэй ниитын мэргэжэлэй һургуулинууд тон үсөөхэн байна. Энэ хэрэгтэ тусгаар мүнгэн зөөри хэрэгтэй бэшэ. Иимэ һургуулида хүдэлдэг багшанар һайн дураараа ажалладаг. Тиимэһээ энэ олониитын эдэбхитэ хэрэгые дэлгэрүүлхэдэ ямаршье һаад тойбо байха ёһогүй. Иимэ һургуулинуудые эмхидхэхын тулада хүсэл оролдолгоһоо ондоо юуншье хэрэгтэй бэшэ. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй һүүлээр тусхай мэргэжэлтэй дээдэ, дунда һургуули бүхэч, республикымнай соёлой байшан, библиотекэ бүхэн иимэ һургуули эмхидхэхэ бэзэ гэжэ найдахаар. Юуб гэхэдэ, мүнөө үе сагай эрилтэ коммунизмын һургуулиие—ниитын мэргэжэлые улам дэлгэрүүлхэ гэһэн зорилго табижа байна.

Иимэ һургуули хадаа студентнэрые, бүхы залуушуулые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, сэбэр сэхэ сэдьхэлтэй, һайн һайхан абари зантай, коммунис байгуулалтын эгээл хүндэ һалбарида хүдэлхөөр хододоо бэлэн байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлэн болбосоруулха байна ха юм. Эдэнэрнай коммунис сурталаар бэеэ хуягжуулаад байхадаа, өөһэдөө эрхим пропагандистнар, агитаторнууд болохо байна. Ниитын мэргэжэлэй һургуулида һурахадаа залуушуул соёл сурталай хүдэлмэридэ дүршэлтэй болоно.

Иимэ шэнжэ шанартайгаар студентнэрые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ манай багшанар ехэ һаналаа табина, хүсэл оролдолго гаргана. Манай институдай хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь партийна, комсомолой ажалда урдань ябаһан зонууд, тиимэһээ хүмүүжүүлхы талаараа ехэ дүй дүршэлтэй байна. Гадна өөһэдөө ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, студентнэрые дахуулжа һайн жэшээ харуулна. Партийна организациин ябуулжа байдаг хүдэлмэри ехэ нүлөөтэй байһаниинь арсашагүй.

Манай институдта наһаараашье, үндэһэ яһаараашье, абари зангаараашье олон ондоо хүнүүд һуража байдаг. 17 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо Монголһоо залуушуул һуража байнхай. Эдэ олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд эбтэй эетэй бүлэ болонхой. Эдэнэрнай интернационализмын үзэлөөр, совет патриотизмын үзэлөөр нэбтэрэнхэй юм.

Манай совет Эхэ орон шэнэ орьёл өөдэ дабшажа ябана. Коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгтэ, түрүү үзэл сурталтай хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһалха гээшэ дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн болоно. Түгэс хүгжэлтэтэй, эрдэм бэлигтэй, уран хурса хүнүүд лэ коммунизм байгуулгын түрүү зэргэдэ ябаха байнал. Иимэ шэнжэ шанартай хүнүүдые болбосоруулан хатуужуулхаһаа хүндэтэй юун байхаб!

Д. ЖАЛСАБОН,
доцент, Зүүн-Сибириин библиотечнэ институдай ректор.

Аха дүү арадай уран зохёолшо Алексей Балакаевтай танилсагты

Алексей Балакаев Хальмагай бэлигтэй залуу уран зохёолшон юм. Һүүлэй үедэ илангаяа эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. «Элһэтэ дээрэхи одон» гэжэ хоёр боти роман, хэдэн повесть, тэрэ тоодо һаяхан «Юность» журналда хэблэгдэһэн «Гурбан зураг» гэжэ повесть, олон тоото шүлэг, поэмэнүүдые бэшээ. Шэнэ пьесыень Хальмагай хүгжэмтэ-драмын театр табяа.

Алексей Балакаевтай би сугтаа Москвада литературна дээдэ курсда һураа һэм. Тиихэдээ нүхэсэн ханилжа, бэе бэеынгээ шүлэгүүдые зүбшэн хэлсэдэг, оршуулалсадаг байгаабди.

Һаяхана Алексей Балакаевһаа бэшэг абааб. Буряадай уран зохёолшодой шүлэгүүдэй болон рассказуудай номые байгша он соо хэблүүлхээр бэлэдхэжэ байнаб гэжэ дуулгаба. Энэ һайн үүсхэлэйнь харюу болгон, А. Балакаевай шүлэгүүдые оршуулжа, үргэн буряад уншагшадай анхаралда дурадханаб.

А. Бадаев.

1. Бага наһан

Бадма сэсэгүүдые хээрэ суглуулаад,
Баглаа гүрэжэ багашуулаар наадаад,
Бусахаяа, үлдэһэнөөшье огто мартаад,
Бүлеэн һалхинтай урилдадаг бэлэйби.
Үүрэй булжамуур һажаажа жэргээд,
Үглөөнэй шүүдэртэ норожо һэргээд,
Өөдөө хаража таладаа хэбтээд,
Үүлэнэй нүүхые ажагладаг бэлэйби.
Хүйтэн далайе, хадануудые дабаад,
Хүлдэхэ, зобохо, эсэхыешье туршаад,
Хэдэн жэлдэ дэлхэйгээр зайгаад,
Ажабайдалай һургуули гарахаяа хүсөөлби.
Гүрөөһэнэй инзага дахажа бэлшээд,
Гүрбэл боложо газараар мүлхеэд,
Гэгээн тэнгэридэ, бүргэдтэл, элеэд,
Газарай нюусые таахаяа хүсөөлби.
Шэмэтэй зултаргана үбһэншье болоод,
Шэргэдэггүй нуураар һэбшээндэ долгилоод,
Шаргал нараар огторгойһоо толороод,
Шэнэ байдалаа шэмэхэеэ хүсөөлби.
Аяар холын алтан бага наһамни,
Алимши мүнөө, хайшаа ябашообши?
Ажабайдалай хууляар мүнхэрбэ тэрэмни —
Арбагархан дүүнэрэйм гарта орошоол!

2. Түрэл Хальмагни

Хэдэн зуугаад жэл үнгэрөө тиихэһээ —
Хэтэдээ Росситай хамтарһан Хальмагни.
Алдарта Волгын эрьедэ хүрэжэ ерээд,
Аханараа оложо түбхинөө һэн Хальмагни.
Халуунаар нүхэсөөд агууород арадтай,
Хэтэдээ Росситай ниилээ юм Хальмагни.
Жабхаланта Октябриин тэмсэлдэ хабаадаад,
Жаргалта байдалаа олоо юм Хальмагни.
Үдхөөр ургаһан үбһэ ногоон мэтээр
Үдэр бүри һалбарна түрэл Хальмагни.
Шэмэтэ талаараа адуу малаа үсхэжэ,
Шэдитэ ажалаараа суурхуулнаш, Хальмагни.
Ашата багша Ленинэй һургаал заабаряар
Алтан харгыдаа ороо юм Хальмагни.
Коммунис партиин сэсэн мэргэн ударидалгаар
Коммунизмдаа сэхэ дабхинаш, Хальмагни!

Алексей БАЛАКАЕВ

Хальмаг хүүхэн ба Бетховен

Ородой дууе «ишхэмдэг» һэльбэнэ,
Олонхи харагшад «бис» гэлдэнэ.
Улаан галстугтай хальмаг хүүхэн
Удаань сценэ дээрэ гарана.
Хүүхэнэй пианинаар наадажа эхилхэдэ,
Хонгёо аялга, далитай юумэндэл,
Холуур зэдэлэн, ханхинажа байбал,
Хүн бүхэнэй зүрхэ хүдэлгэн
Бетховеной суута «һарын соната»
Бусайдаад, задараад, булгилаад абана.
Хальмаг хүүхэн хүгжэмэй аялгые
Капитан мэтээр зоригтой залана.
Хүн шубуунай гайхамшаг далинуудтал,
Хүнгэнөөр дэбинэ бишыхан гарнуудынь,
Нугарһан юумэдэл, хотирно, бэтирнэ
Нариихан, хөөрхэн арбан хургадынь.
Шагнажа һуугшадай ухаан сэдьхэлдэ
Шэнэ найдал, хүсэл түрүүлнэ.
Шадамар бэрхээр хүүхэн наадажа,
Шанга гэгшээр альга ташуулна.
Жэлнүүд үнгэрхэ—хүүхэн ургаха:
Жэгүүрынь бэхижэн, бэлигынь һалбарха
Талынгаа хилые алхажа гараад,
Түби юртэмсөөр алдар суунь дэлгэрхэ.
Үлзытэ Хальмаг арадайнгаа нэрые
Үшөө дээшэнь сохом үргэхэ.
Алдарта Ленинэй һургаалынь мүнхэл!
Аша хүүхэнэй бэлигынь бэхил!

Хальмагһаа **А. Бадаев** оршуулба.

Үдынхидһөө жэшээ абагты!

…ЬЭ ЕХЭЭР ҮРГУУЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ ЭХИЛЭЭ

…ӥй эхин һарын тэн үнгэр…шье һаа, үшөөл намдуу, …ма шанга хүйтэн болоод… Урданайхидал баруун һал…са үлеэжэ, нюдэ алдама … хиидэжэ байха юумэн …гэнэй яһала горитойхоноор …һан бүри заашье хүдэлөө…жэдөө тала дайдые хүбэн …нжэл мэтээр хушанхай. … Баруун Хасууртайн, …уртайн, Хоолойн сабша…р үргэлжэдэнь зурытар …һан наг шэбхэ үбһэ, зе…ухал шэнгеэр обойлдон …«Мүнөөнһөө эхилжэ, энэ …ин ерэхэ жэлдэ үбһэ но…дэр баян ургаса абахын …сэжэ байгаа юм байна. … ехэ үтэг шэбхэ сабша…э гаргажа үрдеэ гээшэб?» …эол ээлүүдгүй толгойе …нэ.

…фермын түб һуурин—Ба…уртай хүрэжэ ерэхэдээ, …рхилэгшэ нүхэр Данзанов …адмаевичта үлэ мэдээшэ …сабшалангай газар һайжа…мар хүдэлмэри хэжэ бай…д хандагдаа бэлэй. …уудай звеное даагша …жиев Цырен-Жамса Дор… хандагты, тэрэ юу хээ …айха,—гээд нүхэр эрхи…юусаба.

…ад сабшалан дээрэ хү…үүдтэй юм гүт? …лтай бэд даа. Даб дээрэ …н томилогдонхой, мүнөө …э бүтээжэ байна,— гэнэ …занов.

…од, үнинэй коммунист нү…иевтай ушаржа, ажал хэ…нь асуугаад, һонирхоод …ди. Тэдэнэй хүсэлөөр … даб дээрэ бутэһэн бай…ай гэдхэн байһан үедэ …байрануудай наг шэбхые …р обоолуулаад, һүүлээрнь …6 трактор абажа, тэрэ …шэбхэеэ уһалагдадаг саб…рэ шэрүүлжэ захалаа һэн. …сабшалан дээрэ 3000 ша… үтэг шэбхэ гаргагдан…э шэрэдэг механизатор…шодой байрладаг Шэбэр …та ажаллана. Тэндэхи …дээрэ адаг 1000 тонно … зөөхэнь. Звеное даагша, …одууд Гарма Дандаров, …гба Дамдинов Баруун … булагай һаба сүмэлжэ, …яажа байна. Тиихэдэ …үүн Хасууртайн, Баруун … горхонуудай эхеэр то…жа, мүльһэн дошо, ондоли …охо хүдэлмэри хэхээр …йна.

…ектар уһалагдадаг сабша… Тэрээнһээ 10 гектарынь … үтэгжүүлжэ, рекорд туй…лгын участок болгохобди. …ар бүриин 80 тонно хү…э адхаха хүсэлэнтэйбди. …тэды шэнээн үбһэ абаха…хэлэхэ аргамгүй. Тэрээн … хөөрэлдөөдүйбди. Иимэ …рюусалгатай хүдэлмэри …ан хойноо шадалаараал … байхабди,—гэжэ нүхэр …эдүүлнэ…

…игоо экономикые улам …эр хараалһан хэмжээ…дые бодомжолон зохёохо …ид ниитынгээ адууһа ма…э жэлдэ бардам хүрэхэ …оор хангадаг болохо ту…а анхаралаа онсо хан…йна.

…й эндэхи малай гол тэжээл үбһэн ха юм даа. Үбһэгүйдэжэ малаа гарзалуулна, ашаг шэмэ тон багаар абана гээшэбди. Тиимэһээ сабшалангаа һайжаруулха, ургасынь дээшэлүүлхэ гээшэ гол шухала зорилго болоод байна. Тиигээдшье зарим тэды юумэ хэжэ эхилбэбди,— гэжэ совхозой главна агроном нүхэр Сабылин хэлэхэ зуураа, хараалһан хэмжээ ябуулгануудтаяа танилсуулба.

Хэрбээ 1963 ондо 39 мянга шахуу центнер үбһэ хуряажа абаһан һаа, ерэхэ жэлдэ 52 мянган центнер үбһэ сабшахаар хараална. Иимэ хэмжээнэй тэжээл абахын тула газар уһалха саг болотор сабшалан дээрээ 12000 тонно шэбхэ шэрэжэ тарааха, ерэхэ хабартаа 4020 гектар сабшалан нэгэ дахин, 2500 гектарыень хоёр дахин уһалха, шугы бургааһаар хушагдажа, хаядаһан болоһон 300 гектар сабшалан сэбэрлэхэ, 160 гектарай болдог отолхо, 300 гектарыень дискээр зүһэн хахалха, гол горходой, булагуудай эхеэр тошон халяажа, 400 мянган кубометр ондоли хүргэхэ зорилго табинхай.

Эдэ мүнөө үбэлдөө, хойто хабартаа бүтээгдэхэ хүдэлмэри фермэ бүхэндэ хубаагдажа, хуулита түсэб болгон үгтэнхэй. Фермэ бүхэндэ түхэреэн жэлдээ саг үргэлжэ сабшалан дээрэ хүдэлжэ байха, 4—5 хүнһөө бүридэһэн луговодуудай звенонууд эмхидхэгдэхэ юм. Мүнөө звеное даагшадаар долоон хүн томилогдонхой, тэдэнтэй сугтаа хүдэлхэ хүнүүд бүридүүлэгдэжэ байна. Звеное хүтэлбэрилэгшэд барандаа сабшалан элдүүрилхэ хэрэг һайса мэдэхэ, шадабаритай нүхэдүүд.

Сабшалангай газарые һайжаруулха талаар ехэ хэмжээн хараалагдана. Жэшээнь, 1964—1965 онуудта 2000 гектар сабшаландаа авиаци хэрэглэн, гербицид сасаха, ургаса үгэдэггүй муу хүрьһэтэй газарта олон жэлэй элдэб түрэлэй ногоо тариха, хүбхэнтэй газар борнойлхо, заримыень жэгдэлхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри хэгдэхэ байна. 1-дэхи, 2-дохи фермэнүүдэй 2300 гектар сабшалан уһалха хүсэтэй Үдын голой уһалууриин системэ 5-дахи фермын 300 гектар газар уһалха шадалтай. Карбаиновска, мүн Үдын уһалууриин хоёр системэ бариха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ эхилхэ гэһэн шухала зүйл хараада абтанхай.

Луговодуудай ажалдаа хүсэлэл оролдосотойгоор хандажа, аша үрэ ехэтэй үрэ дүн туйлажа байхыень хүсэжэ, урмашуулхы удхатай түлбэриин гурим тогтоогоо. Тэрэнь совхозой дирекциин, рабочкомой заседани дээрэ харагдажа, һайшаагдаһан байна. Һайнаар хүдэлһэн луговодуудай звено ажалай гол түлбэриһөө гадна, нэмэлтэ түлбэри абаха, мүнгэн шанда хүртэхэ, мүн үбһөөр түлөөһэ абаха болоно.

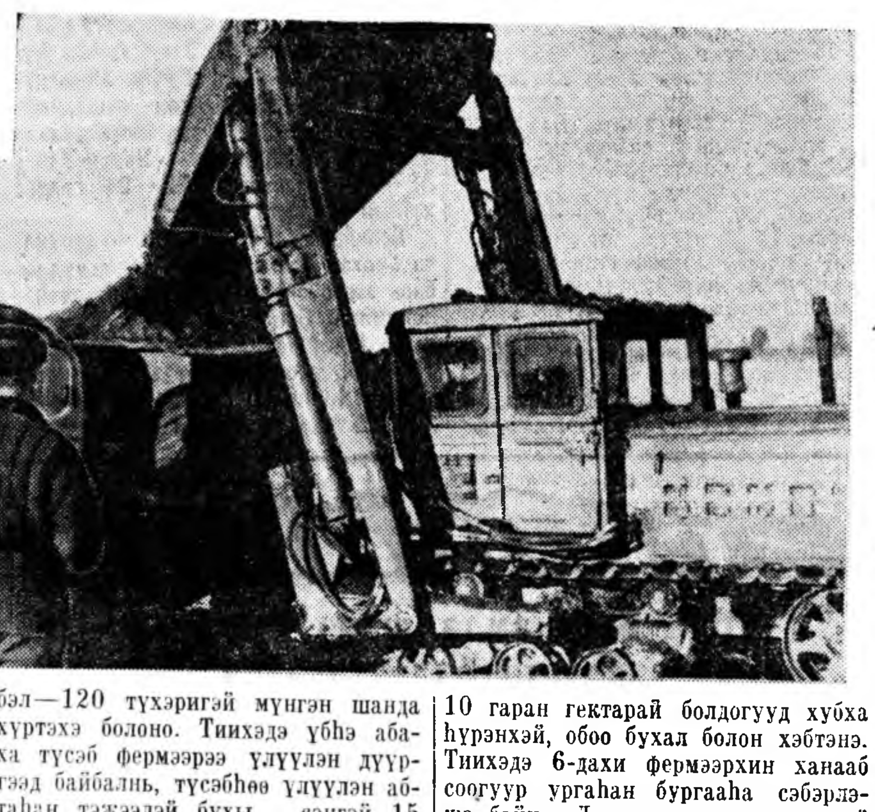
Жэшээнь, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ түсэб дүүргэбэл, ажалай салин түлөөһэн дээрээ 15 процент, тиихэдэ үбһэ абаха түсэбөө дүүргэбэл, салин дээрээ 25 процент нэмэлтэ түлөөһэн болгон луговод бүхэн мүнгөөр абаха зэргэтэй. Хэрбээ луговодуудай звено сабшалангай нэгэдэхи уһалалгын түсэб болзор соонь дүүргэбэл, 80 түхэриг, хоёрдохи уһалалгын түсэб хаһа соонь, һайн шанартайгаар дүүргэбэл—120 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэхэ болоно. Тиихэдэ үбһэ абаха түсэб фермээрээ үлүүлэн дүүргээд байбалнь, түсэбһөө үлүүлэн абтаһан тэжээлэй бүхы сэнгэй 15 процентнь луговодуудта мүн лэ үгтэнэ. Тэрэшэлэн үбһэ абаха түсэб фермээрээ дүүргээд байгаа һаань, звеногой гэшүүн бүхэндэ 15 центнер үбһэн үгтэхэ. Зүгөөр, луговодууд бүхэли жэл соо сабшалан дээрэ хүдэлһэн байха ёһотой.

...Үдын совхозойхид сабшалан һайжаруулжа, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абадаг болохын тула хараалһан түсэбөө бэелүүлжэ захалһан тухайнь энэ бэшэгэйнгээ эхиндэ бага зэргэ хөөрөө бэлэйбди. Тэрэнээ зарим тэды үргэлжэлүүлэе. Мүнөө фермэ бүхэнэй сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөлгэ үргэлжэлһөөр. Хамтадаа эндэ 6000 шахуу тонно шэбхэ шэрэгдэнхэй. Харин нёдондо энэ үеэр оройдоо 600 тонно шэбхэ гаргаһан байгаа. Шэбхэ шэрэлгэдэ 4 трактор, 5 самосвал машина хүдэлнэ.

Шэбхэ шэрэлгэтэй хамта Үдын голдо 1-дэхи, 2-дохи фермэнүүдэй механизаторнууд шугы бургааһа узуураарнь угза татуулан, таһа отолжо байна. Мүн эндэ түрүүшын 10 гаран гектарай болдогууд хубха һүрэнхэй, обоо бухал болон хэбтэнэ. Тиихэдэ 6-дахи фермээрхин ханааб соогуур ургаһан бургааһа сэбэрлэжэ байна. Луговодууд гол горходой һаба сүмэлжэ, тошон халяажа захалхань.

…эхэ жэлдэ адууһа малдаа элбэгээр эдюулхэ үбһэ ногоо бэлэдхэжэ абахын тула Үдын совхоздо бэелүүлэгдэжэ эхилһэн хэмжээ ябуулганууд тон һайшаамаар. Хориин үйлэдбэриин управлениин бусад ажахынуудта жэшээ боломоор хэрэг гэжэ тоолохо зэргэтэйбди. Иимэрхүү хүдэлмэри хэхэ арга боломжошье бии. Сабшалангаа һайнаар үтэгжүүлжэ, саг соонь уһалжа шадабал, үбһэн абтахашье байһаниинь лаблатай.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корр.



Үдын совхозойхид сабшаландаа наг шэбхэ гаргажа эхилээ. Түсэбэй ёһоор 12 мянган тонно гаргагдаха һаа, мүнөө 7 мянга хүргэгдэнхэй. «РУ-06» түхэлэй погрузчигаар шэбхэеэ машинада ашана. Эндэхи механизаторнууд погрузчигые зохёожо табяа. Иигэжэ үдэр бүхэндэ 135—140 тонно шэбхэ гаргагдана. Зураг дээрэ: шэбхэ ашажа байна.
И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Хаана эмнүүлхэ гээшэбибди?

Хориин аймагай Булам гэжэ нютаг аймагай түбһөө хорин долоон модоной газарта оршодог юм. Эндэ Анаагай совхозой 5-дахи фермын 2-дохи бригадын ажалшад, 60 гаран үрхэтэ айл ажаһуудаг.

Теэд эндэмнай медпункт бии нэрэтэй аад, ёһоор хүдэлнэгүй. Пунктые даагша нүхэр Снеткова үглөөнэй 10 часта арайш гэжэ ажалдаа ерээ болоод, 2—3 часай үеэр Хүтэл-Нуур тосхоноо (тэрэ тэндэ ажаһуудаг юм) ябашадаг. 5-дахи фермэдэ хүдэлдэг 8 автомашина барандаа тэндэ байдаг. Тиимэһээ хүнэй үбдэбэл абаашаха машина гэжэ байхагүй. Аймагай түб Хори тосхон хонходохо гэхэдэ, телефон хүдэлхэгүй юм. Энээн тухай аймагай хэлхеэ холбооной конторын начальник нүхэр Сафоновто дуулгагдаа һэн. Теэд мүнөөшье хүрэтэр телефон хүдэлдэггүй зандаа.

Һаяхан иимэ ушар болобо гээшэ. Совхозой хүдэлмэришэн Ренчиновэй таба наһатай хүбүүн үбдөөд, түрүүшын туһаламжа үзүүлхэ гэхэдэ, эмшэлэгшэ Снеткова Хүтэл-Нууртаа, Хори тосхон хонходоё гэхэдэ, телефон хүдэлхэгүй байба. Һүүлэй һүүлдэ талаан боложо, МТЗ-50 маркын трактор олдожо, үбшэн ухибүүе Хори тосхон асараа һэмди. Тэрэ ухибүүнэй үбшэн ехэл аюултай, уураг тархиин хабдар, менингит гэгдээд, Улаан-Үдэһөө самолёт дуудаха баатай бологдоо. Мүн бүри һая нэгэ эхэнэр нарайлха болоод, яахашье аргагүй, гэртээ түрөө һэн.

Эдэ дутагдалнууд тухай бидэ аймагай «Шэнэ Үдэ» газетэдэ бэшээбди. Газетын корреспондент нүхэр Галданов бэшэгтнай аймагай больницын главна врач Мезенцевтэ дуулгагдаа, хэмжээ абаха гэжэ мэдээсээ бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо арбаад һара болобо. Ямаршье хэмжээн абтанагүй.

Ж-Д. Намсараев.
Булам нютаг.

Хонгёо дуунууд хододоо зэдэлжэ байг лэ

Һаяхан манай Орлик тосхондохи соёлой байшанда хүн зон олоороо сугларба. Юуб гэхэдэ, эндэ һургуулиин багшанарай, һурагшадай уран һайханай бүлгэмэйхид зүжэг табиха байгаа.

«Бухенвальдын дохёо», «Залуу наһан» гэһэн дуунууд дуулагдажа, харагшадта халуунаар угтагдаба. Орлигой һургуулиин багша З. Б. Аюшинова Вл. Маяковскиин Совет паспорт тухай шүлэгүүдые уран гоёор уншаа. Урдань нүхэр Аюшинова Москва ошожо, хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмэйхидэй харалгада хабаадалсаһан юм.

«Мэдээгүйб», «Совет Конституци тухай дуун» гэжэ буряад дуунуудые Ринчин Жамбалов гоёор дуулаа. Мүн В. Борбуев, В. Бильтагуров гэгшэд буряад дуунуудые һайханаар дуулаа. 8-дахи классай һурагша Лида Мункonова «Хандама», «Манай кавалери» гэһэн дуунуудые ирагуу гоёор дуулажа, хүн зониие хүхеэбэ.

Һурагшад Т. Беспалова, Г. Хошхоева, соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ Г. Арзухаева ба бусадород, буряад хатар гүйсэдхөө.

Вл. Галсанов.

Румыниин ниислэлдэ барилга олоор хэгдэнэ

Фашизмын аюулда,
үгытэй ядуу байдалда,
дарлалта мүлжэлгэдэ
эсэргүүсэн, Бухарестын
пролетариадай революционно тэмсэлэй түүхын сэдьхэл хүдэлгэмэ, мартагдашагүй хуудаһанууд тухай һануулан, «Гривица Рошие» заводой улаан хирпиисэ байшангууд Грант хүүргын саагуур архайлдан харагдана. Харин 30 жэлэй урда тээ дэбисхэр шулуун дээгүүрнь хүдэлмэришэнэй улаан шуһанай адхарһан Каля-Гривице үйлсэ мүнөө арадай Румыниин ниислэлэй шэнэ, социалис түүхын нэгэ хуудаһан шэнгеэр үзэгдэнэ.

Хуушан үе сагта, олон удаан жэлнүүдтэ ядарал зоболонгоор дарагдан байһан ажалша зоной нюргаяа тэниилгэн сэхэлһэндэл, энэ гудамжа ондоо болонхой. Урданай үйдхарта сагай набтар налшагар гэрхэнүүдэй, ажахын болон захиргаанай үзэмжэгүй барилгануудай орондо мүнөө олон дабхар, аятай зохидоор, шадамараар баригдаһан байшангууд бодхоогдоо. Тиин эдэ байшангуудай аятай зохид байрануудта баяшуул бэшэ, харин шэнэ байдал зохёон байгуулагшад—машина бүтээгшэд, бүд нэхэгшэд, эрдэмтэд болон түмэр замшад, оронгой ерээдүй—һурагшад залуушуул мүнөө ажаһууна.

Бухарестын олохон шэнэ районуудаар бидэ ябаабди, дайралдаһан лэ гэртээ орообди, теэд хаанашье маниие, совет журналистнуудые, үнэн зүрхэнһөө хүндэтэйгөөр угтаа. Гэр бүлэ бүхэнэй һайн байратай болохын, ажалшан бүхэнэй һайн һайхан ажаһуудалтай байхын тулада арадай засагай ямар ехэ оролдолго гаргадагые бидэ нюдөөрөө хараабди.

Каля-Джулешть үйлсэдэ бидэ Баженару Василе гэгшын гэртэ орообди. Тэрэ һамгантаяа оёдолой фабрикада хүдэлнэ. Гурбан таһалгатай тон һайн байратай. Ямар һуудагыень һураһанайшье үлүү һэн: шэнэ мебель, телевизор, приемник, ханадань ковернууд—эдэ бүгэдэ энэ ажалша бүлын баян бардам байдалтайе юунһээшье үлүүгээр гэршэлнэ.

Румыниин ниислэлдэ гэр байра барилгын үргэн ехэ далайсаар гайхамаар. Барилгын талмайнууд хаа хаанагүй харагдана. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада городой хүн зон 50 мянга гаран гэр байра абаа. Харин 1965 он болотор шэнэ байрануудай тоо Бухарестдэ 90 мянгада хүрэхэ юм. Городой главна архитектор профессор Хория Майку энээн тухай манда мэдээсээ. Городской Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Ливию Някшу тэрэшэлэн хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа. Ехэл һайн хөөрэлдөөн болоо бэлэй. Бухарестын һалбаран хүгжэлтын гайхамшаг ерээдүй манай урда харагдаа. 350 архитектор, инженер, болон экономистнууд энэ түсэб зохёогоо. Тэрээниие олониитэ үргэнөөр зүбшэн хэлсээ, харин мүнөө энээниие бэелүүлхэ организацинууд болон инженернүүд хаража, үзэжэ байнхай. Гэбэшье городые шэнэдхэн хубилгаха, болбосон түхэлтэй болгохо талаар мүнөө хэгдэжэ байһан юумэн хадаа,—энэ үргэн ехэ, нарин нягта бодомжотойгоор зохёогдоһон программын зарим хубиинь дүүргэлтэ болоно.

Бухарестые шэнэдхэн хубилгаха түсэбөөр хараалагдаһан гол шухала асуудалнуудтай профессор Майку маниие танилсуулна. 1980 ондо Бухарестын хүн зон 1.700 мянга болохо гэжэ багсаагдана (мүнөө тэрэ 1.200 мянга). Промышленна предприятинууд үсөөхэн зонодо бүлэг бүлэгөөрнь байгуулагдаха ёһотой. Тиихэдэ хүнэй бэедэ хоротой үйлэдбэринүүдые городһоо хажуу тээ байлгахаар хараалагдана.

Промышленна предприятинуудта дүтэ шадар (гурба тухай модоной зайда) таримал ногоон модон таригдаха. Тэрэнэй саана улад зоной байха байра түхеэрэгдэхэ—хүнүүдтэ ажалдаа ошохонь аятай хүнгэн байха бшуу. 1980 он болотор 540 мянган байра бариxаар хараалагдана. Айл бүхэн амяараа байратай болохо, хүн бүхэндэ комнато үгтэхэ, харин гурбанһаа олон хүнтэй бүлэдэ ном үзэхэ тусхай таһалга үгтэхэ.

Бухарестдэ урдань үзэгдөө дуулдаагүй үргэнөөр гэр байра бариха гэжэ түсэбөөр хараалагдахаһаа гадна, арад зонойнгоо байдалые ялагаал һаа, аятай һайн болгохомнайб гэжэ авторнуудынь оролдолго гаргана. Эндэ Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин болон правительствын дура хүсэл элеэр харагдана. Магазинууд, ресторанууд, закусочнанууд тухай хэлэһэнэйшье хэрэггүй. Эдэ городто мүнөө тон олон, хойшодоо бүришье олон болохо. Бухарестые уһаар хангалгые һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Мүнөө городой хүн бүхэндэ сүүдхэдээ 320 литр уһан гаргашалагдана (һаял хада 260 литр хүртэдэг байгаа). Тиин энэ тоо 600 литртэ, бүри хожомоо 700 литртэ хүргэгдэхөөр хараалагдана. Дулаасуулгын түхеэрэлгэ һайжаруулагдаха байна. Городой нуурнууд мүнөөшье суурхадаг. Тэрэнэй талмай хоёр дахин үргэдхэгдэхэ юм. Шэнэ таримал ой модон тэдэниие һалхинһаа хамгаалха. Транспортнь нарижуулагдаха. Бухарестын бюджет хоёр миллиард лейһээ дээшэ болодог. Тэрэнэй 30 процентнь 1963 ондо гэр байрын барилгада зорюулагдаһан байна гэжэ Ливию Някшу хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ маанадта мэдээсээ.

А. Денисович.
(АПН).

Бухарест-Москва хото.

1965 оной түсэбөөр

Анатолий Яковлевич Лобановай даадаг бригада эршэтэ ажал хэрэгээрээ үнинһөө хойшо суурхадаг. Долоон жэлэй түсэбые 6 жэл соо дүүргэхэ уялга абаһан модошод мүнөө 1965 оной түсэбөөр ажаллажа эхилбэ.

П. Гомбожапов.
Хандагатайн леспромхоз.

Автотранспортые аюулгүйгөөр ашаглаха

Автотранспортые аюулгүйгөөр ашаглаха гээшэ гансал жолоошодой, автомобильна ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, автоинспекцинн хэрэг бэшэ, харин бүхы олонинтын хэрэг мүн.

Манай хото хүдөө нютагуудта автомашинануудай жэлһээ жэлдэ олошоржо байгаашье һаань, харгы замуудтахи оһолто ушаралнууд олошорхо ёһогүй.

Тиимэ тула автотранспортые зүбөөр ашаглаха, автомобильнуудай ябаха гурим сахиха хэрэгые улам һайнаар эмхидхэхэ шуха.. болоно.

Жолоошодой олонхидынь даалгагдаһан ажалдаа һайнаар хандажа, харгы замда аюулгүйн дүримые наринаар сахидаг, коммунис ажалай габшагайшуулай хүндэтэ нэрэ зэргэдэшье хүртэдэг байна.

Жэшээнь, Улаан-Үдын нэгэдэхи автотранспортна конторын жолоошо нүхэд Рябов, Уколов гэгшэд 24—24 жэлэй турша дотор нэгэшье оһол аюулда оронгүй ажаллажа байна. Мүн нүхэд Яньков (автоколонна № 1268), Заслов, Явело (АТХ-3) болон бусадшье эрхимээр хүдэлнэ. Эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлжэ, Хяагтын АТК-2, Захааминай АТХ-4, Буряадай автоуправлениин наймадахи АТХ-гай 3-дахи гаражай коллективүүд 1963 оной туршада оһол аюулнуудай гараха ябадалые эрид үсөөлһэн байха юм. Тиигэбэшье республикын харгы замуудта аваари, аюулай тохёолдохо ушарнууд олохон үзэгдэнэ. Энээнһээ боложо хэдэн хүн гэмтэһэн, машина техникэ эбдэрһэн байха.

Эдэ оһол ааваринуудай гараһан шалтагаанине хаража үзэхэдэ: машинын гүйхэ хурданай хэмжээе хэтэрүүлһэн ушарнууд —50 процент, харгын зүүн тала барижа ябалгаһаа—12 процент, харгын бэлшэрнүүдые гаталха дүримүүдые хазагайруулһан ушарнууд —10 процент, эбдэрхэй машинануудые гаражһаа гаргажа ажаллаһан ушарнууд—5 процент, архиин һогтуугаар жолоо бариһан дээрэһээ 36 процент болоно. Эндэ хаража үзэхэдэ, оһол уршагта ябадалнууд жолоошодой гэмээр, жолоошодой һогтуу байһанай гү, али харгы замда дүрим эбдэһэнэй шалтагаан дээрэһээ болоһон байха юм.

Энээнһээ гадна зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд жолоошодой дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мууса ябуулна, ажалай жаяг журамые эбдэгшэдтэй һулаар тэмсэнэ, заримдаа ажалай журам хэды дахин эбдэһэн хүнүүдые ажалда абана.

Жэшээнь, Ицков, Юрий Семенович Буряадай автоуправлениин нэгэдэхи автомобильна ажахыда жолоошоноор ажаллаха зуураа, ГАЗ-51 машина эбдээд байхадань, ажахын хүтэлбэрилэгшэд тэрэнние хэһээхын, автомашина жолоодохо эрхыень хаһахын орондо, харин «һайн дураарнь» гэһэн «шалтагаантайгаар» ажалһаань сүлөөлөөд, ондоо ажахыда ажалда оруулһан юм. Тэрэнь тэндээ баһал харгын дүрим эбдэжэ, оһол аюул гаргаһан байха юм.

Харгы замда аваари, аюул гаргаха ябадалнуудай нэгэ шалтагаан архи уулга болоно. Теэдшье һогтуу жолоошын гарта ороһон машина ехэл аймшагтай ха юм даа. Жэшээлхэдэ ЗИЛ-585 автомашинын жолоошо Борис Блинников ехэ һогтуугаар Улаан-Үдын Гоголинн нэрэмжэтэ гудамжаар харайлгажа ябатараа түргэн туһаламжын хүнгэн машинатай мүргэлдэжэ, тэрэ машина соо һууһан врачые хүндөөр гэмэлтүүлээд, өөрөө байнгүй зугадашаһан байха юм.

Зарим жолоошод харгы замаар ябахадаа зүүн гар талые барижа гү, али машиные хүсэжэ урдань ороходоо, тогтоогдомол дүримүүдые эбдэхэһээ гадна, улад зондо аюул ушаруулна. Жэшээнь, ЗИЛ—158 автобусой жолоо барижа ябаһан Назимов Василий Васильевич Ербановай нэрэмжэтэ гудамжаар ябажа ябатараа трамвайн урда түргөөр орохо гээд, үйлсын зүүн талаар харайлган гэхэдээ, урдаһаань ерэжэ ябаһан автобустой мүргэлдэхөө һанаба. Тиихэдэнь тэрэ автобусой жолоошон Лебедев хажуу тээшээ мушхаха баатай боложо тротуар дээрэ ябаһан Панчуковае ойлгомторгүй дайража, тэрэ эхэнэр больницада наһа бараһан юм.

Аваари, оһолто ябадал зайсуулхын тула жолоошод гаражһаа һайн, бүтэн автомобильда һуужа гараха ёһотой байбашье, энэ дүрим заримдаа хазагайруулагдана. Жэшээнь, Тарбагатайн промкомбинадай жолоошон Мергенев Павел Антоновичой тормозгүй ЗИС-355 машинада һуугаад хада өөдэ үгсэжэ ябатарнь, мотоорынь унтараад, машинынь һөөргөө гүйхэдэ, кабина соо һуужа ябаһан эхэнэр Лифантьева айһандаа машина сооһоо һүрэн буухадаа даруулшоо юм.

Зарим жолоошон гаражһаа гараһанһаа хойшо хэтэрмэ үни удаан саг соо ажаллажа, эсэхэ сусахадаа жолоогоо бариһан зандаа унташадаг, тиигээд лэ элдэб уршагта ябадалда ородог байна. Тарбагатайн «Советская Россия» колхозой жолоошон Емельянов Лифер Леонтьевич 1962 оной зун 15 часһаа үлүү ажаллажа, эсэһэн сусаһан дээрэһээ машинынгаа ябадал дунда унтажа, Мухар-Шэбэрэй трактын 24-дэхи километртэ машинаа хүмэрюулхэдэнь, тэрээнтэй хамта ябаһан эхэнэр Рандина машинаһаа унажа гэмгэһэн юм.

Харгы замаар ябаха дүрим жолоошодой эбдэжэ, һогтуугаар гү, али эбдэрхэй машинада һуужа ябаһан дээрэһээ гүрэнэй ажахыда болон арад зоной элүүрые сахилгада ехэхэн хохидол ушаруулагдана. Тиимэһээ эдэ гэмтэ ябадалнуудтай эрид тэмсэхын түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум 1961 оной октябрийн 5-да тусхай Указ гаргаһан юм. Тэрээнһээ гадна РСФСР-эй Верховно сүүдэй пленум 1963 оной мартын 30-най үдэр «Автомототранспортын болон городской электротранспортын аюулгүйгөөр ажаллаха дүримые эбдэһэн гэмтэ ябадалнуудтай тэмсэлые шангадхаха талаар сүүдэй бодото ябуулга» тухай тогтоол гаргаһан байна.

Харгы замда ябаха дүримые эбдэһэн, автомототранспортые ашаглаха хэрэгые хазагайруулһан тухай хэрэгүүдые сүүдүүд хаража үзэхэдөө, автомашинануудые һогтуугаар жолоодожо аюул, эбдэрэл гаргаһан хүнүүд тушаа эбсэшэгүй эрид шанга хэмжээ абаха, автотранспортые жолоодохо, тэдэнэй эрхые хаһаха асуудал эрид шиидэнгеэр хаража үзэхэ тухай дурсагдаһан тогтоол дотор заагданхай. Жолоошодһоо бэшэ зонуудшье—механигууд, диспетчернүүд, гаражуудай эрхилэгшэд болон автотранспортын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдшье харюусалгада мүн лэ хабаадуулагдаха ёһотой.

Харгы зам дээрэ аваари, аюул гаргаха ябадал зайсуулха хэрэгтэ гансашье автотранспортын хүдэлмэрилэгшэд, жолоошод хамаатай бэшэ, мүн бүхы олонитэ энэ хэрэгые гартаа абаха, автотранспортые ашаглаха дүримүүдые нарин нангинаар бэелүүлхэ хэрэгтэ туһалха ёһотой.

В. ИСАЕВ,
Улаан-Үдын эрдэм шэнжэлэлгын криминалистическэ лабораториие эрхилэгшэ.

Г. БАТУЕВ,
юрист.



Кабанск тосхон жэл ерэхэ бүри болбосон түхэлтэй боложо шарайгаа хубилгажа байнхай. Һүүлэй үедэ эндэ хэдэн шэнэ барилганууд: дунда һургуули, универмаг, культурно-ажаһуудалай эмхи гаанууд, байрын олон гэрнүүд бодхоогдоо. Зураг дээрэ: һаяхан ашаглалгада үгтэһэн гостиница.

Ф. СОРОКИНОЙ фо

Шэнэ жэлэй бэлэг

МОСКВА, декабриин 21. (ТАСС-ай корр.). Ороной һургуулинуудта хэдэхэн хоноод байхада үбэлэй амаралта эхилхэнь.

Гражданска агаарай флодой хүдэлмэрилэгшэд эдир аяншадта шэнэ жэлээр һайн бэлэг бэлэдхэбэ. Үбэлэй амаралтын үедэ газотурбинна самолёдуудаар ниидэхэ хүнгэдхэгдэһэн сэнтэй билед[ү]үд тэдэндэ худалдагдаха юм. 15 хүнһөө бүридэһэн һурагшадай бүлэгтэ, интернадуудай болон профессионально-техническэ һургуулинуудай һурагшадта иимэ хүнгэлэлтэтэй билед[ү]үд худалдагдаха. Һургуулиин үхибүүдые үдэшэжэ ябаһан бэеэ гүйсэһэн хүнүүдтэ билет хахад сэнгээрнь худалдагдаха юм.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй, саһа орохогүй. Зүүн тээһээ һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудаар 24—29, Байгал шадарай райондо 16—21, бусад нютагуудаар 19—24, үглөөгүүр Улаан-Үдэдэ 32—34, үдэртөө 22—24 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Декабриин 26—27-ной үдэрнүүдтэ бүрхэг байха. Зарим нютагуудаар бага зэргэ саһан орохо. Зүүн тээһээ һалхилха, Байгал шадарай аймагуудаар һүниндөө 23—28, үдэртөө 15—20, республикын бусад нютагуудта һүниндөө 34—39, үдэртөө 20—25 градус хүйтэн байха.

ҮЛЬГЭРЛЭҺЭН ФЕЛЬЕТОН

Шаб гэһэн шанга бэшэг

Үбэл болоходо зарим нютагуудта клуб, улаан булангууд түлигэдэнгүй орхигдошоно.

Үбэлэй эзэн—
Үбгэн Мороз
Хандагай барижа,
Хазаарлан унаад,
Харанхы һүни
Хадаһаа буужа,
Харгыда ороод,
Артель тээшэ
Ааляар гэшхүүлбэ.
Хандагайень, өөрыень
Харагдахынь болюулдаг
Шэдитэ папагар
Шэлүүһэн малгайтай.
Модо тоншоходоо
Морзейн үзэгөөр
Бэшэжэ шададаг
Бэлигтэй тоншуул
Хажуу тээхи
Хармаандаа хэнхэй.

Колхозой үйлсөөр
Конторой тэрээгүүр,
Айлнуудай газаагуур
Ажаглан хаража,
Хээрын гүүртэнүүдээр
Хэсэн гүйлгэжэ,
Бүхы байдалыень
Бүрин шалгаба.

Тиигээд һүүлээрнь
Тэхэрин бусаад,
Ойронь конторой
Ошожо бууба.
Малгайнгаа үһэнһөө
Магнайдань няажа,
Хандагайгаа амитанда
Харагдахынь болюулаад,
Ургамал модонһоо
Уяба тэрээнээ.
Шэбхэ суургынь
Шэдеэр нээгээд,
Гэртэ орожо,
Гэрэлынь носообо.
Һууридань даргын
Һууба ошожо.
Саһандал сагаан
Саарһа гаргаад,
Бэлигтэй тоншуулдаа
Бэшүүлбэ хэлэжэ,
Хушуугаа бэхэдэн,
Хурдан түргөөр
Тоншуул тоншоно
Тос-тос... тос-тос...

Точко... тире...
Точко... тире...
«Айладханаб, Дарга
Амар мэндые!
Армида ябахадаа
Алдартай болоһон
Бараг телеграфист
Байһан хадатнай
Тире точкоор
Тэмдэгээ бэшэһүү...
Хамаг юумыетнай
Хаража баясабаб.
Урган хүгжэжэ,
Урагшаа дабшанат!
Һайн лэ гээшэ,
Һайхан лэ гээшэ!..

Һайнай хажуугаар
Һаараг юумэнүүд
Һайсал байна.
Шүбгэтэһэн үгөөр
Шүүмжэлхэ хэрэгтэй
Культбазынтнай,
Клубын хүйтэн,
Хүхэ шонын
Хүлдэжэ үхэхөөр!
Барилгын бригадаар
Барюулжа байхадаа
Гаргаша ехээр
Гаргажа байхадаа
Һайсахан таанар
Һаахараа бэлэйт,
Хөөһэтэмэ гоёор
Хөөрэлдөө бэлэйт.
Тэрээнээ мартаат,
Тэмээндэ гэшхүүлээ

Үхэршэд, хонишодоо,
Үнеэшэд, буруушадаа
Баяртай, урматай
Байлгахын тула
Түлюулхээ яанат?
Түлеэгээр дутана гү
Ойдомни хухюур
Олон даа, дүүрэн.
Отологты, асарагты!
Клубаа халаажа,
Хүнүүдээ сэнгээгты!

Үгыем ойшоогты!
Үгы һаа, дарга,
Ойлгогты һайса:
Орхиболтнай клубаа
Бүрхэг харанхы
Бүрүүл һүни
Хобхолжо шаргалаад,
Хоёр зуун хандагай
Холбожо хилгээд,
Татуулжа абаашаад,
Табюулаад ой соо,
Ордон болгохоб,
Олон ангуудай
Хамтаран сугларжа,
Хатаралдан хүхижэ,
Еһоорхон гоёор
Еохордожо байхыень
Ойлгобо бэзэт?
Ойлголсобо гүбди?
Бодожо үзэхэ
Болзор үгэһүү,
Табан хоног соо
Таниис харахаб.
Хүдэлөөгүй һаатнай
Клубтнай һалаа!
Үбэлэй эзэн —
Үбгэн Мороз!»
Үүрэй сайлганаар
Үбгэжөөл гаража,
Хандагай-морёо
Хатаруулан ошоо.
Дунгинаса һайханаар
Дуугаа зэдэлүүлэн,
Дабаа дабан
Далда ороо.

Ш. Нимбу

ХҮЙТЭН ҮДЭРНҮҮД ЭХИЛЭЭ



Декабрь һарын хоёрдохи арбан хоногой туршада республика доторнай үүлэтэйшэгшье һаа, хүйтэн үдэрнүүд болоо. Үнгэрһэн энэ үеын хүйтэн дунда зэргээр 15—20 градус болоһон байна. Тиихэдэ Горячинск, Кабанск нютагуудта урда жэлнүүдэйхиһээ 6—10 градус шанга хүйтэн үзэгдөө. Декабрь һарын түрүүшын арбаад хоногто үзэгдэһэн дулаан үдэрнүүдтэ зарим нютагуудта —Түнхэн, Кабанск, Баргажанда 1—3 градус хүрэтэр дулааржа, саһан хайлаад абаа. Хоёрдохи арбан хоногто—декабриин 17—19-нэй үдэрнүүдһээ шанга хүйтэн эхилээ. Эдэ үдэрнүүдтэ үдэртөө 20—26, һүниндөө 30—37 градус хүрэтэр хүйтэрһэн байна. Тиихэдэ Баргажанда һүниндөө 39 градус хүйтэн болобо.

Үнгэрһэн арбан хоногто республикын зарим нютагуудаар 1—6 миллиметр хүрэтэр саһан ороо. Намарһаа хойшо ороһон саһа хэмжэжэ үзэхэдэ Улаан-Үдэ, Мухар-Шэбэр, Хориин зүүн хойто нютагуудта 10—12 сантиметр болоно. Баргажанай тала дайдаар 4-һөө 11 сантиметр хүрэтэр саһан ороод байна. Баргажанай түб шадар 36 сантиметр хүрэтэр саһан ороо. Мүнөө жэлдэ үзэгдэһэн дулаан үдэрнүүд үнгэрэгшэ—1962 онойхиһоо 2—3 градусаар дулаан болоһон жэшээтэй. Саһан тухай хэлэхэ болоо һаа, энэмнай үнгэрэгшэ жэлэй саһанай хахадтаньшье хүрэхэгүй болоно.

И. Котов.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фотоэтюд.

Хилын саанаһаа

МНРП-гэй ЦК-гай пленум

УЛААН-БААТАР, декабриин 23. (ТАСС). МОНЦАМЭ агентствын дамжуулһанай ёһоор, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай пленум декабриин 20-һоо 22 хүрэтэр болоһон байна.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ЦК-нуудай нэгэдэхи секретарьнуудай, правительствануудые толгойлогшонорой июлиин (1963 он) зүблөөнэй дүнгүүд тухай МНРП-гай ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Цэдэнбалай элидхэлые, мүн республика доторхи капитальна барилгын байдал болон тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай МНРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Д. Майдарай элидхэлые МНРП-гэй ЦК-гай пленум зүбшэн хэлсээ.

МНРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, хоёрдохи секретарь Л. Цэнд тухай асуудал пленум хаража үзөөд, шиидхэбэри гаргаа. Тус шиидхэбэриин ёһоор Л. Цэнд МНРП-гэй политбюрогой составһаа, ЦК-гай хоёрдохи секретариин тушаалһаа гаргагдаа.

МНРП-гэй ЦК-гай пленум эмхидхэлэй бусад асуудалнуудые мүн лэ хаража үзөө. МНРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүнээр болон секретаряар С. Лувсан һунгагдаа. МНРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн Н. Жагварал МНРП-гэй ЦК-гай секретаряар һунгагдаа.

Урда Вьетнамда шэнэ хашалта хэһээлтэ бэлэдхэгдэнэ

ХАНОЙ, декабриин 23. (ТАСС). Вьетнамда ажаглалта болон хиналта хэхэ талаар уласхоорондын комиссида Вьетнамай Арадай армиин Верховно командованиин хэлхеэ холбооной зургаан бэшэг эльгээгээ. Меконг мүрэнэй адаг шадарай нютагуудта, илангаяа Тан-Ан болон Шолон провинцинуудта үргэн ехэ добтолго хэхэ бэлэдхэл Америкэһээ Сайгондо байдаг сэрэгэй командованиин болон Урда Вьетнамай шэнэ засагаархидай эдэбхитэйгээр хэжэ байһанда комиссиин анхарал энэ бэшэг соо хандуулагдаһан байха юм.

Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор буруушаалгын бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Ассошиэйтед Пресс агентствын декабриин 14-дэ мэдээсэһэнэй ёһоор, США болон тэрэнэй табималнууд дурсагдаһан хоёр провинцида хашалта хэһээлтэ, хэхэ түсэб зохёогоо. Тэрэ түсэбэй ёһоор авиациин, артиллериин, уһанда тамардаг хуягта машинануудай болон катернуудай дэмжэлгэтэйгээр хэдэн добтолгонууд хэгдэхэ байна. Тэрээнһээ гадна «стратегическэ тосхонуудта» хахад миллион шахуу хүниие суглуулха тусхай программа зохёогдонхой. Иимэ тосхонуудые мүнөө «шэнэ ажабайдалай тосхонууд» гэжэ нэрлэгдэдэг болонхой.

Хашалта хэһээлтэ хэхэ энэ түсэбые США-һаа Сайгондо байдаг элшэн сайд Кэбот Лодж, сэрэгэй бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ Зыонг Ван Минь тусгаар удха шанартай гэжэ тоолоно гээд бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Урда Вьетнамда харата муухай ээрхэг дай шангадхахые һэдэхэдээ, США-гай шэнэ табималнууд Нго Динь Дьемэй арадта харша гэмтэ муухай политикые үргэлжэлүүлнэ гэжэ эдэ бүгэдэ харуулжа үгэнэ.

Тан-Ан болон Шолон провинцинуудта хашалта хэһээлтэ хэхэ түсэб хадаа тэндэхи хахад миллион шахуу хүн зоной ами наһанда, эд зөөри болон демократическа эрхэ сүлөөдэнь аюул тохёолдуулхаһаа гадна, Вьетнам тушаа 1954 ондо Женевэдэ баталагдаһан хэлсээнэй гол дүримүүдтэ эрид харша байна гээд хэлхеэ холбооной зургаан заана.

Хашалта хэһээлтэ хэхэ энэ түсэбһөө арсахыень, Урда Вьетнамда «сэбэрлэлгэ хэхэ» бүхы ябуулгануудые болюулхыень элдэб эсын нюуса далда концентрационно лагерьнуудые усадхахыень США-да, тэрэнэй табималнуудта дурадхахыень Вьетнамда ажаглалта болон хиналта хэхэ уласхоорондын комиссие зургаан баадхана.

Киптэхи байдал

НИКОЗИ, декабриин 23. ТАСС-ай корреспондент Н. Семенов иигэжэ дамжуулна:

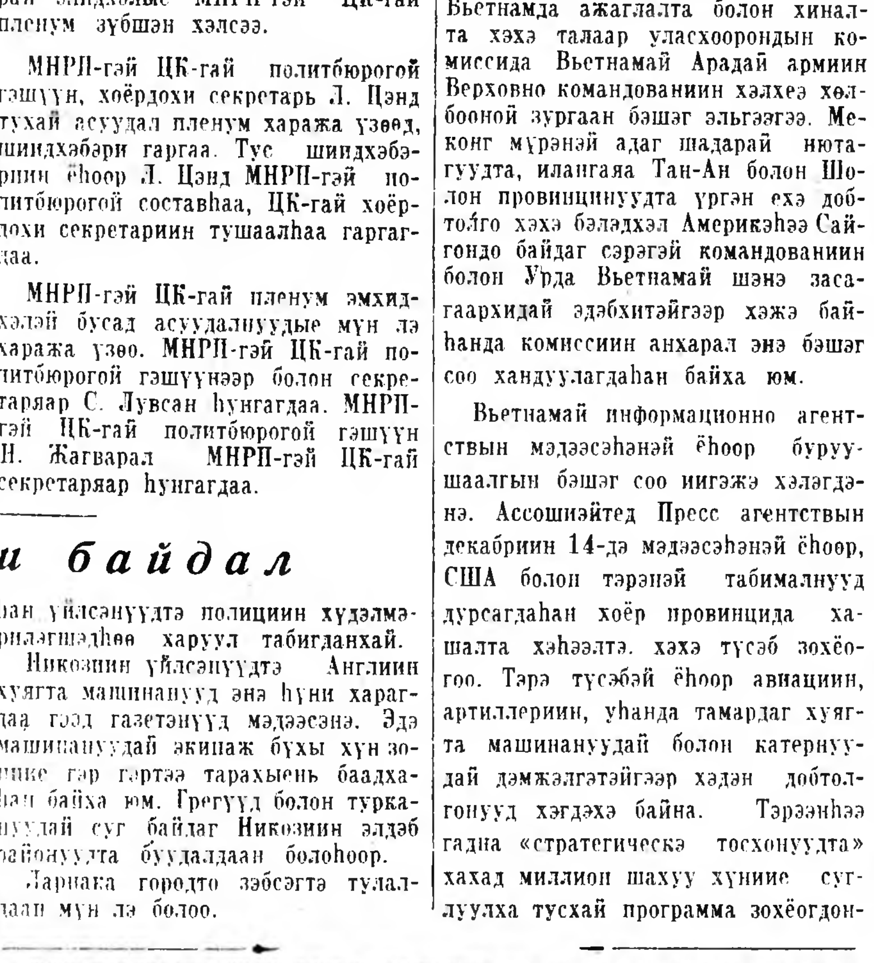
Кипр арал болон республикын ниислэлдэхи байдал шахардуу шанга зангаараа. Тэрэнэй шалтагаан гэхэдэ, арал дээрэхи хоёр гол бүлгэмэй—греческэ болон турецкэ бүлгэмүүдэй хоорондохи харилсаан муудаһан байгаа. Энэ һүни Никозиин элдэб районуудта туркануудай болон грек полициинхидэй хоорондо буудалдаан болоо. Тэрээнһээ уламжалан, нэгэ хүн алуулаа, 8 хүн шархатаа. Никозиин олон һургуулинууд болон магазинууд хаагданхай. Дэлгүүрнүүд хүдэлнэгүй. Хоёр бүлгэмэй байдаг районуудай хоорондуур гараһан үйлсэнүүдтэ полициин хүдэлмэрилэгшэдһөө харуул табигданхай.

Никозиин үйлсэнүүдтэ Англиин хуягта машинанууд энэ һүни харагдаа гээд газетэнүүд мэдээсэнэ. Эдэ машинануудай экипаж бүхы хүн зониие гэр гэртээ тарахыень баадхаһан байха юм. Грегүүд болон турканууд суг байдаг Никозиин элдэб районуудта буудалдаан болоһоор.

Ларнака городто зэбсэгтэ тулалдаан мүн лэ болоо.

ДОМИНИКАНСКА РЕСПУБЛИКЫН ЗОНХИЛХЫ БҮЛЭГЫЕ ТОЛГОЙЛОГШО ТУШААЛҺАА БУУБА

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 23. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын Санто-Домингоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор Доминиканска Республикын зонхилхы бүлэгые толгойлогшо Эмилио де Лос Сантос үсэгэлдэр тушаалһаа буугаа. Бүлэгэй бусад хоёр гэшүүд—Рамон Тапиа, Мануэль Таварес де Лос Сантосай гэнтэ тушаалһаа бууһанһаа уламжалан тохёолдоһон байдалые хэлсэхын тулада ороной сэрэгэй дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдтэй зүблөө хээ.



ФРАНЦИ. Лориан болон Эннбон городуудай хори гаран мянган ажалшад Лориан городой талмай дээрэ болоһон манифестацида хабаадалсаа. Нютагай металлургическа заводуудые хааха гэһэн правительствын шиидхэбэриие тэдэнэр буруушааба. Зураг дээрэ: манифестацида хабаадагшад харуулагдана.

Кейстон-ТАСС-ай фото.

Дж. Кеннеди тушаа шаналал гашуудал США-да дүүрэбэ

ВАШИНГТОН, декабриин 23. (ТАСС). Президент Джон Кеннеди тушаа 30 үдэрэй шаналал гашуудал дүүрэбэ.

Линкольнын памятнигай дэргэдэ болоһон шаналал гашуудалай ёһолдо олон түмэн хүн суглараа. Кеннедиин хүүр дээрэ бадаржа байдаг, мүнхэ зулаһаа аһаагдаһан факел эндэ асарагдаа. Тэрээнһээ олон хүнүүд өөһэдынгөө зулануудые аһаажа бадаруулаа. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада бүхы талмай зулын галнуудаар гэрэлтүүлээ.

Президент Л. Джонсон тобшо үгэ хэлэжэ, Джон Кеннедиин дурасхаалые ёһолон хүндэлһэн байна.

Шаналал гашуудалай ёһололнууд Нью-Йоркдо, Лос-Анжелоста, Сан-Францискода болон бусад зарим городуудта мүн лэ болоһон байна.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У[дэ], улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. ре[дак]тора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-[..] отделов: сельскохозяйственного производства и партий[ной] жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и парт[ий]ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическ[ого] —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсель[ко]ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пере[до]вов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00609. Зак. № 7121.